

הד'יבוק

עֲשׂוֹ לְאֵהִלָּה פּוֹחֶדֶת

עֲשׂוֹ לְאֵהִלָּה פּוֹחֶדֶת
היא בְּדִיוֹק בְּגִיל-
הַרוּחוֹת הַמוֹשִׁיטוֹת זָד
מוֹ הַקָּבֵר וּמוֹשִׁכוֹת
אָדָם חֵי מוֹשִׁכוֹת
אוֹתָהּ,
לְאֵהִלָּה בֵּת שֶׁבַע עֶשְׂרֵה
כָּל הַפְּחָדִים מִדְּבָרִים
לְבָה הַצֵּעִיר הַיּוֹדֵעַ
שֶׁהַכֹּל יָכוֹל לְהִתְקַזֵּם:
בְּסִיאָנֶס כִּפּוֹ זָד נִשְׁאַרְתָּ
עַל הַשְּׁלִחָו קְטוּעָה שֶׁל
הָעוֹלָה בְּאוֹב, הַבַּח
יוֹצֵאת מִתּוֹךְ קַפְסִית
וּמִדְּבָרָת אֶל הָאָב
עֶשְׂרִים רוּחוֹת בְּוִילוֹן
הַנוֹשֵׁב בְּמִסְתוֹרָיו הַיְקוּם
וּמִסְפֵּר סִפּוֹר
עַל הַדְּבָרִים
הָעוֹלִים לְהִתְרַחֵשׁ בְּכַחַנּוּ
שֶׁלֹּא בְּיַדֵּעְתָּנוּ וּבְיַדֵּעְתָּנוּ,
הַכּוֹחוֹת הַמְּחַזְקִים אוֹתָהּ
לְאֵהִלָּה פּוֹחֶדֶת כְּעַת
מִכָּל דְּבָר
אִמָּה צוֹחֶקֶת
הַכֹּל אֶפְשֵׁר לִמְנַע
צִינִיּוֹת הַגִּיל וְהַמְּחַשְׁבָּה
הַמַּחְ הַבוֹגֵר הַיּוֹדֵעַ אַחַת
שֶׁהַכֹּל בְּיַדָּיו וְהוּא רְגוּעַ
וְאֵי אִתָּהּ פּוֹחֶדֶת
מְחִיָּה רוּחוֹת עֲתִיקוֹת
וּפְחָדִים לְשָׁנִים מִהַמְּחַבּוֹא
וְשׁוֹב לְכָל דְּבָר אִיו סִיבָה
וְהָעוֹלָם אִינוּ מְרַכֵּז סְבִיבֵי
אֵי בְּחוּץ מִתְדַפְּקֶת
וְהַכֹּל יָכוֹל פְּתוּאֹם לְקִרוֹת.

יונה וולך, תת הכרה נפתחת כמו מניפה,
תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1992

חנן, בחור ישיבה:
 ישראל (סשה) דמידוב

לאה:
 אפרת בן-צור

סנדר, אביה של לאה//
 דורון תבורי

פרידה, סבתה של לאה//
 פירה קנטר

רב מנדל:
 מנדי כהאן

מנשה, מאורס ללאה:
 אורי יניב

האדמו"ר עזריאל ממירופול:
 גלעד קלטר

חנה, רוח אמה של לאה:
 נטע שפיגלמן

דודה בלה, רוח קרובת משפחה:
 ליליאן רוח

ברוך, רוחו של השען:
 אלכסנדר סנדרוביץ'

רוחליה, רוח אשתו של ברוך:
 נועה קולר/נטשה מנור

מנחם, רוחו של דוד רחוק:
 יבגני טרלצקי

כנר:
 בוריס פורטנוי

מתפללים, אביונים, אורחים ב'חונה:
 אולגה ברזין, הנרי דוד, דוד זיסלסון,
 פאולו א. מואורה, מיקי לאון, דניאל סטיופין,
 ויטלי פוקס, רוח רסיוק, אנגילה שטיינגרט

נ

משחתפים

בימוי:
 יבגני אריה

תפאורה:
 סמיון פסטוך (ארה"ב)

תלבושות:
 סטפניה גראורוגקייטה (ליטא)

תאורה:
 איגור קפוסטין (אסטוניה)

מוסיקה:
 אבי בנימין

עיצוב קול:
 מיכאל וייסבורד

כוריאוגרפיה //
 יחזקאל לזרוב

דרמטורגיה:
 קטיה שוונסקי

עוזר במאי לשפה ודיבור:
 יוני לוקאס

עוזר במאי:
 דניאל סטיופין

יועץ לענייני יידיש, תרבות ושפה:
 מנדי כהאן

תיאטרון גשר מודה לקרן נירה מקוב ז"ל,
 לקרן משפחת בלוטניק ו-Access Industries
 על תרומתם להפקת ההצגה

א

הדיבוק

הצגה ראשונה
13 בינואר 2014

משך ההצגה:
שעתיים ועשר דקות
כולל הפסקה

מפיק בפועל:
רומן קבטנר

מנהל טכני:
מקסים רוזנברג

מנהל ייצור:
יורי סוכנוב

בניית תפאורה:
טכארט טכנולוגיות במה בע"מ

תלבושות:
אלכסנדר גטלין, אנה איצקוביץ

אביזרים:
אולגה ברזין

איפור ופאות:
הלנה מרצינובסקי

מנהלי הצגה:
ויקטור סוקולוב, טטיאנה סוכנובה

מלבישות:
מרינה קרסילניקובה, ורה מושקוביץ

סאונד:
מיכאל וייסבורד, ארטיום מושפרט,
פליקס שפושניק

תאורה:
אלכסנדר סיקירין, אירינה פקטור,
איליה מיחקיך

אביזרים:
אולגה ברזין, אלכסנדר קוז'בניקוב

איפור ושיער:
הלנה מרצינובסקי

עובדי במה:
אנדריי קוליש, ואדים איליין, מור כהן,
מיכאל ריבקיין, מקסים רוזנברג

צוות ייצור

צוות ההצגה

מכיוון ששמרתי כמעט רק על שמות הדמויות ושרידי עלילה מהמחזה המקורי, נדמה כי הוגן יהיה לקרוא לזה מחזה מקורי בהשראת "הדיבוק" ולא עיבוד.

כל הניגוש לעסוק במיתוס חובה עליו לשמור על לב צנוע ואוזן קשובה בבחינת "דע את המקום". כוחו של מיתוס נובע מהעובדה שנחשב מזהות ותקופה - ומאז, כישות עצמאית, הופך מעצב של זהות ותקופה. "הדיבוק" הוא מיתוס כזה, למען האמת, אחד מיני מעטים בתיאטרון העברי. על אף האמור לעיל, כל הניגוש לעסוק במיתוס, ב"אב קדמון" בתיאטרון - עליו לדעת כי עצמאותו תירכש לעתים במחירו ההכרחי של רצח-אב. בין יראת-קודש לרצח-אב פראי נעתי כותבי את הדיבוק שלי.

התיאטרון כידוע מתקיים רק בשעה שבה מתרחש הדיאלוג בין הקהל לשחקנים, דיאלוג שבו צד אחד מקשיב וצד שני מדבר, בדיוק משום כך - אין שום דרך כיום לחוות באמת את אותה ההצגה, אגדתית שביים ווכטנגוב, על אף תלי המאמרים, התצלומים, הביקורות וכולי. רבים זוכרים את רובינא עם הצמות, את ריקוד הקבצנים, את הזעקה: "דיבוק, צא!" אבל מעטים מאוד זוכרים משהו מעבר לזה. נדמה שהזיכרון הלאומי מההצגה אפילו מועט מדי מכדי לייצר אגדה, ובכל זאת היא קיימת. ומה טוב, מה נהדר שיש לנו אגדות משלנו בתיאטרון. לצד זה, מן הראוי שנזכר בשחקניות האחרות שגילמו את "לאה" לפני ואחרי רובינא, מבלי לגרוע מתהילתה, וכן ביוצרים האחרים (ראו רשימה חלקית ומעוררת התפעלות בהמשך).

כשקראתי את המחזה שכתב אנ-סקי רציתי לצלול לתוכו ולכתוב עיבוד משלי, לא לתקן אותו חלילה, אבל כמו מעבדים רבים וטובים שקדמו לי - ביקשתי לפצח אותו, לפתח אותו, להיות חוליה בשרשרת ההתייחסויות, להחליף הדגשים עקב העולם שהשתנה, להמציא לו חרוז מודרני - לא מבחינת התקופה, הסיפור נשאר בעיירה יהודית בתחילת המאה העשרים - אבל ידעתי שישנם נושאים בסיסיים שהשתנו מאז ועליהם אני רוצה לדבר, נושאים כגון: נשים וגברים, חיים ומתים. באותה מידה ידעתי גם שישנם נושאים שלא השתנו כלל וגם עליהם חשוב שנדבר, נושאים כגון: גברים ונשים מתים וחיים.

ה

הדיבוק שלי
מאת רועי חן

הדת מזהה עם "הדיבוק" עם שד, נשמה של נפטר, הפסיכולוגיה רואה בו הפרעת אישיות דיסוציאטיבית, הלשון העברית מרחיבה את השורש ד.ב.ק ל"חיבור, הדבקה, הסכמה". במסכת אבות אנו פוגשים במושג "דיבוק חברים" כביטוי לחברות עמוקה בין שני גברים. "והתורה נקנית... בענווה, בשמחה, בשימוש חכמים, בדיבוק חברים". כנראה שהדיבוק עונה על כל הפירושים הללו ועוד.

הסיפור הזה מכיל בתוכו כמה סיפורים. הראשון בהם אקטואלי גם לזמננו: טאבו הנישואים. אישה שהמשפחה והסביבה לוחצת עליה להתחתן עד שהיא משתקת אותה לגמרי. בחרתי לכתוב את לאה וחנון כאנשים לא צעירים, לעומת המקור בו מדובר בנער ונערה שהגיעו לפרקם. ביקשתי להציב אותם במקום שבו החברה בימינו לוחצת להיכנס לזוגיות. נדמה לי שרווקה בת ארבעים נשפטת כיום בחריפות שאינה פחותה מזו שנשפטת בה אז רווקה בת שמונה-עשרה.

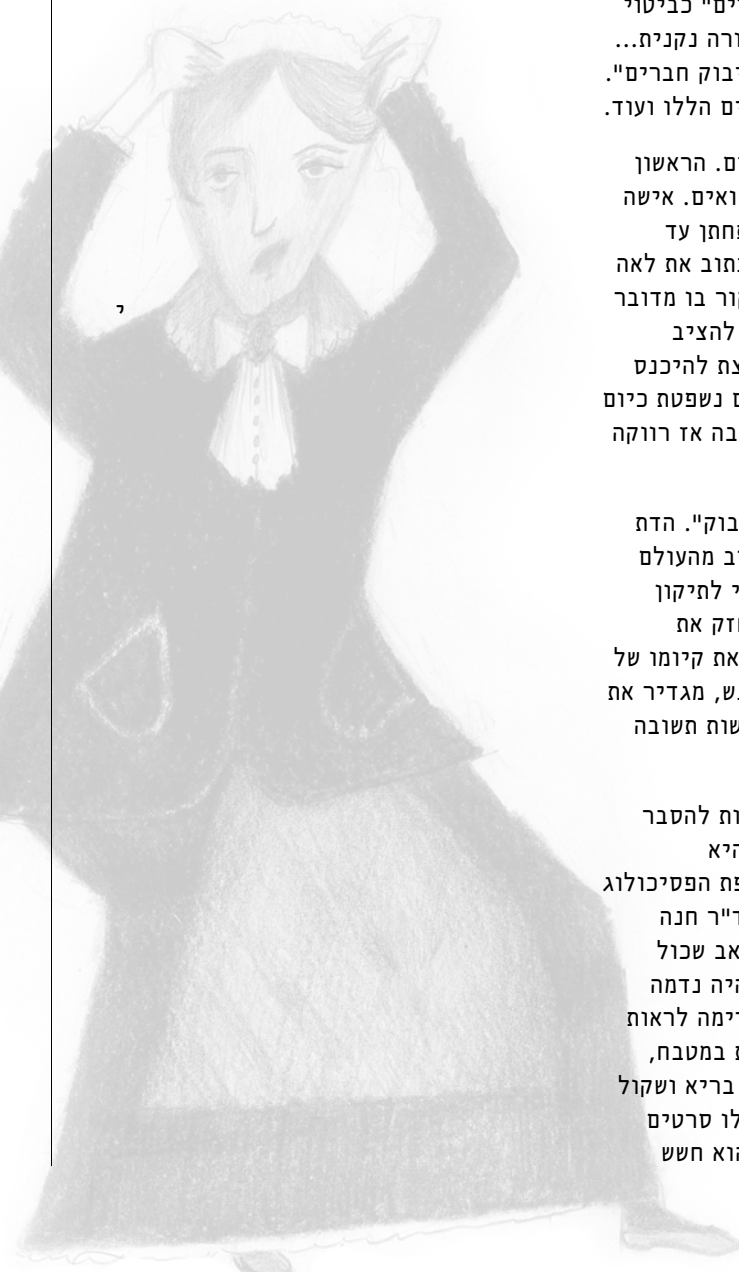
הסיפור השני הוא כמובן כניסת "הדיבוק". הדת היהודית מאמינה שנשמות עשיות לשוב מהעולם הבא. תופעת הדיבוק שימשה ככלי דתי לתיקון הפרט והחברה, כלי המלמד מוסר, מחזק את האמונה בלבבות, מטיל מורא, מוכיח את קיומו של העולם הבא ואת עקרונות החטא והעונש, מגדיר את הנורמלי והסוטה, וקורא ליהודים לעשות תשובה בלב שלם.

כבן המאה ה-21 לא יכולתי שלא לפנות להסבר מצד הדת החילונית המודרנית, הלא היא הפסיכולוגיה. הושבתי את לאה על ספת הפסיכולוג וניסיתי לברר - מה בעצם קרה לה? ד"ר חנה אדלר שאתה התייעצתי סיפרה לי על אב שכול שבנו התאבד בצה"ל. לאחר זמן מה, היה נדמה לאב שהבחין במישהו במסדרון, הוא דימה לראות את בנו ישן במיטתו, פגש את בנו המת במטבח, בוקר אחד הם ישבו לדבר. האב, אדם בריא ושקול בדרך כלל, סירב להיפרד מבנו, היו לו סרטים ותצלומים ומצבה לעלות אליה, אבל הוא חשש

לאבד דווקא את רגעי היומים, לשכוח את גוון הקול, את תנוחת הישיבה וכדומה. הפחד להיפרד מאהובינו משאיר אותם לידנו. הטיפול היום נע בין טיפול תרופתי להפנוט המסייע להשלים עם האבדן. הפרופסור לאנתרופולוגיה ולפסיכולוגיה יורם בילו הקדיש לנו מזמנו וסיפר על הדיבוק בראי הניתוח המודרני. בין היתר שטח את קורותיה של איידל, בתו של הצדיק רבי שלום רוקח, שביקשה להמשיך את דרכו של אביה ולהנהיג את חסידיו. היא סיגלה לעצמה הרגלים של רב, אך הסביבה התנגדה לאישה בתפקיד גברי והכריזה שדיבוק נכנס בה. סיפור זה מעלה את השאלה המגדרית במלוא חריפותה. האם אישה המתנהגת כגבר היא אישה חולה? והאם הדרך היחידה שאישה יכולה להשמיע בה את קולה היא לסגל לעצמה קול גברי?

בניתוחים של פסיכולוגים ל"מקרי איחוד", דיבוקים, מדובר לא מעט על טראומות כתוצאה מהתעללות מינית, בעיקר בתוך המשפחה, כגורם מרכזי לתופעה. "אין שום דיבוק ולא היה" אומר אביה של לאה במחזה והוא כנראה צודק, שכן, גם אם לא כתבתי זאת באופן מובהק, אני רואה בו אחד האשמים למצבה הנפשי המעורער של בתו. גם אם לא בחרתי לספר שהטריד אותה מינית, אין לי ספק שהוא הטריד את מיניותה. לפנינו אישה שהתמוטטה נפשית, אישה שהוזה גבר מת שהיה אהבת הילדות שלה, אהבה תמימה וטהורה שעומדת בניגוד חריף ליחסי נישואים בוגרים המוצעים לה. לאה כל כך נקשרת למחלה שלה, שהיא לא יכולה בלעדיה, וברגע שמגרשים את הדיבוק, מסירים את הגידול, מטהרים את הנשמה, היא "מחלימה". אבל אז, ללא המחלה, היא מרגישה חסרת זהות, ריקה, ושמה קץ לחייה.

הסיפור השלישי הוא כמובן סיפור אהבה גדול מהחיים, גדול מהמוות. חנן המאוהב בלאה נתלה בין שני העולמות כשהוא בורח ממותו. אבל אולי זו לאה התולה אותו שם, בין הירח ללבנה, כדי לברוח מחייה. הסיום של סיפור כזה, לעומת ההתאבדות המוצעת בניתוח הקודם הוא אופטימי - האוהבים מתאחדים בעולם הבא.

כאן ועכשיו או שם ואז?

במשפט הציבור למחזה "הדיבוק" שהתקיים בארץ ב-1926 (ראו מאמר נפרד) מתרעם החובע שטיינמן כנגד הז'אנר: "רבותי, הדיבוק הוא יצירה ריאליסטית או מיסטיקת?" משיב לו רובשוב הסנגור: "אנ-סקי כתב בפירוש שזוהי אגדה ואין בה צורך בריאליסמוס." החובע מכריז כי אנ-סקי התנהג באופן "בלתי ג'נטלמני עם הפולקלור שלנו". בכתב האשמה מתייחסים למשימה הלאומית-ציונית העומדת בפני האמנים בארץ: גיבוש זהות ישראלית-צברית, להבדיל מזו הגלותית.

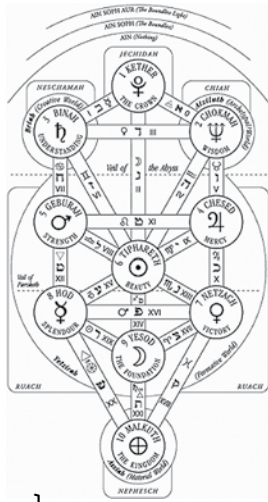
אין זה הוגן לשפוט כיום את החובע המבקש מהתיאטרון להיות מקומי ומהיצירה לייצג את חיי הארץ ההולכת ונבנית ומבכר יצירה כזו על זו העוסקת בעיירה יהודית הנעלמת ובחופעות מיסטיות-סנטימנטליות בבימוי האסכולה הרוסית. כן, אין זה הוגן, היו אלה זמנים אחרים, כפסע לפני השואה, פסיעותיים בטרם הקמת המדינה, רעמי ההיסטוריה טלטלו את היומיום והיה צורך להיות כאן ועכשיו, ולא שם ואז. ועדיין, נדמה כי אנו מכירים את הפטיש שמנחית החובע בבקשתו מהשופטים "להביע בשם הקהל את יחסם השלילי ל"הדיבוק" בכדי להמריץ את יוצרי האמנות הבימתית בישראל לקדם את הביטוי הדרמטי העברי המקורי והנאמן לאמת המציאותית והשירתית."

כנגד טענה זו נדמה כי די להיזכר בשירות אשר עשה שייקספיר לאנגליה עם "המלט", הממוקם בדנמרק, או "רומאו ויוליה" הממוקם בוורונה. לא מקומי ולא נאמן לאמת המציאותית - אבל בהחלט מסור לאמת השירתית והאמנותית.

אסכם בכך שעיצובו הסופי של המחזה, כמעט כמו כל טקסט ששמי חתום עליו בתיאטרון "גשר", הוא תוצאה של הקשבה מסורה לשחקנים הנהדרים שתרמו בכישרונם ובשאלותיהם הנוקבות להבנת הדמויות ולבחירת המלים, לדרמטורגית קטיה ששונסקי, לכוריאוגרף יחזקאל לזרוב, למעצב סמיון פסטור, למלחין אבי בנימין, וכמובן, ראשון ואחרון, האיש שהזרים חיים למחזה ובזכותו נברא עולמו של "הדיבוק" הזה שאנו מגישים לכם בידיים רועדות - לבמאי יבגני אריה.

הדיבוק והמדובקת מתאחדים לכדי דמות אחת, או מתקיימים זה לצד זה לסירוגין, לעתים הם מכירים בנוכחותו של השני ולעתים אינם מודעים לקיומו. הדיבוק "נכנס ומתפשט תוך הגוף ההוא, כדמיון שהתפשטה בו נפש האדם עצמה, ושתיים סובלין היסטורין הבאים על הגוף הזה..." (שער הגלגולים לרב חיים ויטאל, דף ז, ע"ב)

גודלו של הרוח משתנה, "כגודל אגוז קטן או כביצת אווז", והוא מתנועע בתוך הגוף מאיבר לאיבר. נודע על רוח שלא עלה לגרון הצר כדי לא לחנוק את החולה, ועל רוח אחר ששלט באיברי החולה ולא התיר לו לעשן או לשתות שיכר, ועל רוח שהצניע עצמו באיבר אחד כדי לא לשמוע את קול החרמות שהרב המגרש גוזר עליו. מראה הרוח לאחר יציאתו מן הגוף תואר כזבוב, נחיל זבובים, צרצר ואפילו דמות אדם ממש, עירום, יחף ופרוע שיער.

הדיבוקים מדברים, ממש כמו אנשים רגילים, ויש ביניהם פטפטנים אמתיים. לשאלות הרב המגרש הם עונים, לעתים בקול גס ונוהם ולעתים בלחישות מלאות תחנונים. יש והנוכחים מזהים מיד את קולו של הנפטר, סופר על נשמת חזן ששבה וזימרה בקול גדול מתוך גרונו של נער צעיר. בתשובותיהם התוודו הדיבוקים על חטאיהם, חשפו את חטאי הזולת ואף קבלו על חטאי הדור באופן כללי. יש ורוח מבקש דברי מתיקה או לגימת יין ואם לא מספקים לו זאת, הוא מצער את החולה.

האר"י הקדוש - רבי יצחק לוריא

מגרשי הדיבוק הינם בעלי שם, מקובלים, רבנים ומנהיגים, רבים מהם צדיקי החסידות. לפעמים מטלטלים חולה ממקום למקום עד שנמצא המומחה המתאים. על המגרש לשלוט בשמות הקדושים ובהשבעות, וכן להיות גדול בתורה וביראה. המגרש טובל במקווה טהרה ואוסף מניין גברים שיסייעו לו בתהליך הגירוש שחלקו המרכזי היה קרב מילולי בין המגרש לדיבוק, מעין משא ומתן שבו שכנע המגרש את הרוח לצאת בדרכי נועם מן הגוף והבטיח בתמורה שיתפלל למענו למחילה מביט דין של מעלה.

על פי המסורת היהודית דיבוק הוא כינוי לרוחו של מת הנכנסת בגוף אדם חי. על פי רוב מדובר ברוח גבר הנאחזת בגוף אישה.

לעומת מסורות זרות, נוצריות ואחרות, בהן מדובר על רוחות רעות, שדים ואף על השטן עצמו המשתלטים על גופו של אדם חי ומדברים מפיו, ביהדות המושג "דיבוק" מיוחס לנשמת יהודי שנפטר, לרוב כזה אשר זהותו מוכרת לסביבה שבה הופיע. נשמת הנפטר נאחזת בגוף זר על מנת לתקן חטא שחטאה או כזה שנחטא כלפיה.

החל מן המאה ה-16 הצטברו תעודות ומסמכים ובהם סיפורי דיבוקים המתארים מקרי איחוז בחברה היהודית ומתעדים את תהליך גירוש הדיבוק בפרטי פרטים, חלקם נדפסו כקונטרס נפרד וחלקם כנספח לחיבור הלכתי או דרשני. הטקסטים כתובים בלשון הקודש, מלבד מקרים מועטים בהם נכתבו ביידיש או ביידיש מהולה בעברית.

אין ספק כי שגשוג תורת הקבלה בצפת באותה מאה השפיע על תפיסת הדיבוק בעולם היהודי כולו. ר' חיים ויטאל, תלמידו של האר"י הקדוש, עסק בעצמו בגירוש רוחות. התופעה שימשה כר מרעה רחב לז'אנר דידקטי של סיפורי מופתים אודות בעלי שם מגרשי דיבוקים, צדיקים מתקני עוולות, המסנגרים על נשמות חועות וחוטאות בפני בית דין של מעלה על מנת שלא יאבדו את חלקן בעולם הבא. תורת הגלגול הקבלית מדברת על שתי צורות יסוד: נשמת רשע שלא זכה להיכנס לגיהנום ולכפר על עוונותיו ונשמת צדיק הנכנס בהסתר גדול לגוף אדם חי על מנת לסייע לו בקיום מצוות ומעשים טובים, תופעה זו מכונה גם "עיבור".

הסימנים לכניסת הרוח משתנים ממקרה למקרה: התקפי היסטריה, אלימות, הפגנת כוח על-אנושי, עמידה על הראש, עיניה של המדובקת הופכות מזוגגות, היא חשה כובד איברים וכדומה. הביטוי הדרמטי מכל הוא דיבור בקול זר, קולו של הדיבוק. דווח על נשים שדיברו בשפות שאינן שולטות בהן כלל וידעו פרטים אישיים של אנשים שלא הכירו מעולם.

הדיבוק ביהדות

בתחילת המאה ה-20, ככל הנראה בהשפעת תנועת ההשכלה היהודית, התמעטו מקרי הדיבוקים עד שכמעט פסקו לגמרי. שמא פסקה אמונתם של בני האדם בדיבוקים, שמא להיפך... סופר על הרבי הגדול מסטמר שביקר בישראל ובא אליו יהודי יוצא תימן אשר טען שדיבוק נכנס בבחו והיא מדברת בקול זר. והרבי מסטמר אמר: "אני חושב שהיא יצאה מדעתה. מוטב שתיקח אותה לפסיכיאטר טוב!" עד כדי כך השתנתה הגישה.

עם זאת, ידוע לנו על מקרי היאחזויות מודרניים ועל טקסי גירוש דיבוק בני ימינו בעולם ואפילו בארץ. בשנת 2009 נכנס ביהודית סיגווקר, חושבת דימונה בת 35, רוחו של בעלה המנוח, פנחס. הדיבוק קילל, דרש לשתות אלכוהול, כפי שנהג בחייו, ידע פרטים הידועים רק לו וביקש לכנס יהודים שיתפללו למענו. האישה הובלה אל בית המדרש "אהבת שלום" של הרב המקובל דויד בצרי. עשרות מקובלים התאספו במקום כדי להשתתף בטקס גירוש הדיבוק. עיתונאים שנכחו במקום תיעדו את התהליך וניתן לצפות בו באינטרנט. האישה המדובקת מפרכת ומתעוותת כמו בהתקף אפילפסיה, הדיבוק עונה מגרונה, הרב משביע, מבקש ומאיים ומצווה כי יתקעו בשופרות. הדיבוק מבקש כי יעשו לו תיקון, מתוודה על חטאיו המתרכזים בעיקר באי קיום מצוות ובכפירה בה'. הרב מדליק נר לעילוי נשמתו אומרים סליחות, והדיבוק יוצא בין הבשר לציפורן, וזרת רגל שמאל של יהודית סיגווקר נותרת פצועה עוד ימים רבים אחר כך. אותו רב בצרי ניסה זמן מה לאחר מכן להוציא בשיחת סקייפ (!) דיבוק שאחז ביהודי מברזיל. הניסיון כשל.

להמשך קריאה: "סיפורי דיבוק בספרות ישראל" מאת גדליה נגאל.

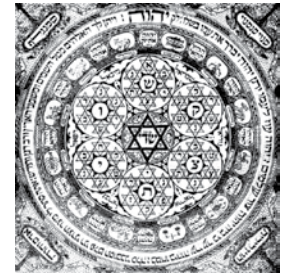
ש

בשלב זה של שאלות ותשובות מבקש המגרש לדעת את שם הרוח, וחוזר על דרישותיו בניסוחים שונים ממש כמו עורך דין המבקש להפיליל נאשם באמצעות פלפולים ועורמה. לעתים מציגים עצמם הדיבוקים בשם בדוי ולעתים נופלים בפח ומסתבכים בלשונם עד לווידוי המלא. אמצעי הגירוש היו השבעות, תפילות, תחנונים ואיומים נעשה שימוש בגחל בוער או גופרית מעלה עשן שהוגשו אל נחירי המדובקת במטרה לחנוק את הרוח ולמנוע ממנו לצאת דרך נקב בגוף החולה, ובכך להזיק לחולה. בשלב מתקדמים יותר לווה הגירוש בתקיעה בשופרות, הדלקת נרות וכיבויים.

וידוי הדיבוק על חטאיו או על כאלה שנעשו כלפיו בחייו היווה שיעור חברתי שאינו גובל רק במקרה הפרטי ומשקף את חטאי הדור בכללותם. בין הסיבות שגרמו לדיבוק לשוב מן העולם הבא נמצאות עבירות על מצוות: אכילת טרפה, חילול שבת, אי אמירת קדיש, אי קריאת הגדה של פסח, ישנו מי שהתחיל בזלזול בנטילת ידיים וסיים בנישואים עם נוכרייה והולדת ממזרים, וישנם חטאים חמורים מאלה: שפיכות דמים, גילוי עריות, עבודת אלילים.

המגרש מדבר בסבלנות אל הדיבוק ומקשיב לו, אך משסירב הדיבוק לצאת גם בתום שכנועים רבים, על המגרש לא נותר אלא להשתמש בהשבעות ובצירופים קדושים וכשגם אלו לא עוזרים, נאלץ המגרש לנקוט בצעד החריף ביותר: נידוי נשמת הנפטר מכלל ישראל. נידוי זה, הדומה לחרם על אדם חי, הנו עונש חמור ביותר ורוב הדיבוקים נכנעים בשלב זה ומסכימים לעזוב את הגוף שבו נאחזו מרצון. מקובל שהרוח יצא בין הציפורן לבשר של זרת רגל שמאל, על מנת לא להזיק לגוף, אך ישנן עדויות על רוחות שיצאו מהעיניים וסימאו את החולה, מהפה בהזיקם לכושר הדיבור, ואפילו מן הערווה בגורמם לדימום. לאחר שנטש הרוח את הגוף, הוא יוצא דרך החלון ומתנדף. רוב המקרים מסתיימים ביציאת הרוח, אך נרשמו גם כישלונות במהלכם המדובק או המדובקת מתו.

עשרות שנים לפני הולדתו של רבינו ר' שמשון
הפלאנטינוס, נולדו לו שני בנים, ר' יצחק ור'
שלמה. ר' יצחק נפטר בגיל 12, ור' שלמה נפטר
בגיל 15. ר' שמשון נפטר בגיל 18. ר' יצחק
נפטר בגיל 12, ור' שלמה נפטר בגיל 15.

הדיבוק ביהדות
(המשך)

אך בעצמו העדיף להימנות על שורות המפלגה האינטרנציונליסטית. ב-1908 נישא לאירה גלזרמן, פסנתרנית מויטבסק. אך ב-1911 הם התגרשו לאחר שגילה כי היא בוגדת בו. ב-1915 פגש את רוזה מונסון ושמר אתה על קשר מכתבים (בשפה הרוסית) עד יום מותו.

אנ-סקי היה בין מקימי המשלחת האתנוגרפית בתחום המושב היהודי ששמה לה למטרה לתעד את העולם היהודי ההולך ומשתנה, הולך ונעלם. המשלחת אספה מאות תעודות ומסמכים, אגדות, סיפורים, אזכורים היסטוריים, יותר מחמש מאות שירי עם. מעל למאתיים פריטים נרכשו עבור המוזיאון לתרבות יהודית בפטרבורג: ספרים, כתבי יד וכדומה.

עד 1904 כתב אנ-סקי בעיקר רוסית. בהשפעת יצירתו של י"ל פרץ, ובהשראת אנשי רוח כדובנוב האמין כי משכיל יהודי מוכרח לכתוב גם בשפת אמו - יידיש ושפת אבותיו, שפת התחייה - העברית.

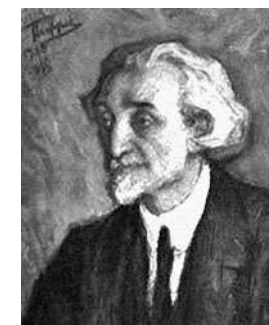

המחזה "בין שני עולמות (הדיבוק)" נכתב ברוסית בין השנים 1913-1916 על ידי ש. אנ-סקי והוצג לראשונה ב-1920 בוורשה על ידי הלהקה הוילנאית - בתרגום ליידיש מעשה ידי המחבר. ב-1922 נערכה בכורת הדיבוק בבימוי ווכטנגוב בסטודיה השלישית, "הבימה", בתיאטרון האמנותי במוסקבה.

בכורת "הדיבוק" במוסקבה נחקה כראשיתו של התיאטרון העברי. ההצגה הייתה למיתוס והמחזה מאת אנ-סקי בתרגום העברי מאת חיים-נחמן ביאליק היה לנדוד במחזאות היהודים-עבריים וניצב במרכז השיח על תחיית התרבות העברית במחצית הראשונה של המאה העשרים בארץ ובעולם.

ש. אנ-סקי היה שם העט של שלמה זאנביל רפפורט (אנ-סקי הנציח כך את שם אמו, חנה, ובה בעת העניק לשמו מצלול רוסי. חנה הוא גם השם שהעניק לאמה המנוחה של לאה גיבורת הדיבוק). האינטלקטואל היהודי-רוסי היה פעיל פוליטי, אתנוגרף, סופר, מחזאי ומשורר שדילג בין תרבויות, שפות ואידיאלוגיות, החליף זהויות ושקע בדמיונות, חלם על תיקון עולם ולא פעם נחל אכזבות. הכותרת שהעניק למחזהו הדיבוק, "בין שני עולמות", מהווה תיאור הולם למצבו, אך היו אלה יותר משני עולמות שביניהם נקרע.

אנ-סקי נולד ב-1863 בעיירה ויטבסק, וכשהתבגר הקים קומונה לחלמידי ישיבה שנשרו מחוג הלימודים. הוא הפך לנארודניק, מהפכן הדוגל בחיבור שכבת המשכילים והפועלים, עבד במכרה פחם בדרום רוסיה ופעל כתועמלן רדיקלי. שימש כמזכירו של פטר לאברוב, הוגה ותיאורטיקן של המהפכה הסוציאליסטית. ב-1892 נסע לשוויץ בעקבות אהובתו מאשה ריניס, אך לבסוף נכשל בחיזוריו ונישא לאישה חצי-צרפתייה, חצי-רוסיה. בין השנים 1894-1900 שהה אתה בפריז, אך הנישואים עלו על שרטון והשניים התגרשו. ב-1901 כתב את השיר "השבועה" שהפך להמנון הבונד, מפלגת הפועלים היהודיים של ליטא, פולין ורוסיה.

שלמה אנ-סקי צייר לאוניד פסטרנק

אנ-סקי קורא את "הדיבוק" לחבריו, צייר לאוניד פסטרנק

הדיבוק בתיאטרון

חוג הסופרים היהודים באודסה (1916). מימין לשמאל: שמעון פרוג, חיים נחמן ביאליק, מנדלי מוכר ספרים, ש. אנ-סקי ויהושע חנא רבניצקי

יבגני וכטנגוב, 1918,
עם הקדשה לנחום צמח

אופיו שמר עליו תמיד בתנועה, ולכן שולחן הכתיבה שלו נע בין זה של בית קפה ארעי, בית מלון או בית מכר כזה או אחר. הוא כתב בשמות עט רבים, אך לא רק על הדף הציג את עצמו בשמות שונים, גם בחיים – בהיותו חבר המשלחת האתנוגרפית – לבש זהויות שונות והעמיד פני עיוור, חייל רוסי ואפילו כומר כדי להגיע אל מחוזות סגורים ואל לבבות האנשים סביבו וללקט כל מה שיעלה בידו כדי לשמר את העולם היהודי.

בשנת 1913 סיים אנ-סקי את הנוסח הראשון של המחזה ובשנים שלאחר מכן הכניס בו תיקונים ושנויים בהשפעת שחקנים ומכרים מעולם הבמה שנחשפו לטקסט ולבקשת אנשי המחלקה האמנותית מתיאטרון אלכסנדרינסקי בפטרבורג – שסירב להעלות את המחזה בסופו של דבר, ומהתיאטרון האמנותי במוסקבה – שהערים קשיים, תבע שכתובים, עיכב ודחה ולבסוף ב-1917 – שנת המהפכה הרוסית – קיבל את המחזה לפרויקט התיאטרון העברי "הבימה" – אך טרם הציג אותו, הצגתו במסגרת זו תרחש רק לאחר מותו של המחבר.

ב-1918, לאחר השתלטות הבולשביקים נאלץ אנ-סקי להימלט מברית המועצות. וכך, בכורת הדיבוק העולמית התקיימה דווקא בוורשה, בידיש, בביצוע הלהקה הוילנאית בדצמבר 1920. אנסקי נפטר בנובמבר באותה השנה, חודש לפני הבכורה. בבית העלמין בוורשה בו נקבר נשבעו השחקנים להעלות את ההצגה כשימלאו שלושים למוותו.

כך הספידו נחום סוקולוב:
"הוא מת מתוך התגעשות רוחו על עלבון עמו – ושוב אירוניה חדה של הגורל! – בו ביום שהוכנה הצגת הבכורה של הדיבוק. אם נכונה הייתה לעלוב זה מלוא כף נחת מן ההצגה הראשונה, בא מלאך המוות וחתף את הכוס מפיו, כשהייתה קרובה, כמעט נגעו בה שפתיו; – ככה נתלש הניס ונשתחק כינור זה."

לאה – חנה רובינא

חנן – מרים אליאס

כאן מתחוויר גודל הדרמה, אנ-סקי אמנם זכה לראות את 15 הכרכים של כל כתביו מודפסים אך החמיץ את בכורת המחזה שיעניק לו תהילת עולם.

ב-1922 עלה המחזה בהבימה ורץ במשך 40 שנה. השחקנית חנה רובינא העניקה ללאה, גיבורת המחזה, את פניה וקולה עד שהתקשו לנתק בין השתיים. ב-1956 כאשר קיבלה את פרס ישראל לאמנויות הבמה, התקיימה הצגת האלף (!) של הדיבוק. ניתן לומר שבזיכרון הלאומי השחקנית רובינא ודמות לאה הפכו דבוקות ומדובקות זו בזו. על גילום לאה זכתה רובינא לשבחים, פרסים ואף לפרודיות ולחיקויים למכביר. למעשה, שחקניות רבות וטובות גילמו ובתקווה עוד יגלמו את לאה בארץ ובעולם, ואין להקטין מגדולתה של רובינא בהזכירנו עובדה זו.

הביקורת שיבחה, אך היו גם מי שטען כי "מזווית הראייה התיאטרלית יש ב"הדיבוק" יותר שיטות ווכטנגוב מאלה של ישראל ויותר מסורת סטניסלבסקי מדברי האסתטיקה והפסיכולוגיה היהודית". המבקרים בברלין שהעריצו את הפקת הווילנע טרופע, כתבו כי "לא ניכרת בה [בהפקה ממוסקבה] הבנה עמוקה של התרבות היהודית, הצגה רדופת רוחות, בייחוד רוח הרפאים של וכטנגוב, שאינה מרפה מהשחקנים." מאז ההפקה היא הועלה הדיבוק על במות רבות בארץ ובעולם, בגרסת המחזה המקורי, כסרט, כאופרה, כהצגת תיאטרון בובות, ובתרגום לשפות זרות ובעיבודים אינספור (רשימה חלקית בהמשך). כל שנותר לנו הוא לייחל לכמה שיותר פרשנויות והפקות לסיפור היהודי המרתק הזה. כך, לטעמנו, משמרים מיתוס ומפתחים זהות תרבותית ואמנותית.

הדיבוק בתיאטרון
(המשך)

מערכה שניה

מאחור עומדים שלושה מתים לבנים.
קבר: "פ"נ הדיבוק תנצב"ה"

שני בטלנים: (מסתכלים בקבר)

האחד: מי קבור פה?

השני: הדיבוק קבור פה. זה לא הקבר היחידי
שלו. בכל העולם יש לו קברים.
בגרמניה, בצרפת, באמריקה, ברוסיה,
וגם שוודיה ונורבגיה.

האחד: ומי קבר אותו כל כך הרבה פעמים?

השני: המתרגמים והרזיסטורים. ואולם הוא
קם תמיד לתחייה. זה עונש גדול מאוד.
ועכשיו יקברו אותו גם בארץ ישראל
בפעם השנייה. (הולכים)

קבצנים: (משתערים בכניסתם ורוקדים
צ'רלסטון)

גבאי: (בא וזורק להם זירעונים) הא לכם
פיסטוקס רב סנדר שולח לכם מן
החתונה! (נעלם)

קבצנים: (חוטפים, מפצחים ויורקים)

האחד: הם אוכלים כחזירים ולנו נותנים
פיסטוקס!

השני: יימח ש"מם וזכרם! הם לא יזכו לחתן את
הכלה! הדיבוק ייכנס בה! אתם תראו:
הדיבוק ייכנס בה! (צוחקים).

לאה: (נכנסת)

קבצנים: (רוקדים סביבה, דוחפים אותה, מנקרים
את עיניה, קורעים מעליה את הבגדים,
מושכים אותה בצמתה ויורקים בפניה
זירעונים ומשרבבים לה לשון באימים)

לאה: אתם מרקדים צ'רלסטון ואינכם יודעים
לרקוד. מדוע לא למדתם אצל אגדתי,
כמו חברי "האוהל"?

קבצנים: (פורצים בצחוק פרוץ)

המשולח: (נכנס, הקבצנים נבהלים ממנו ובורחים
החוצה)

לאה: (ניגשת אל הקבר בפאתוס) הנה הקבר.
בוודאי יש בו מת.

נ

המשולח: (עובר ליד לאה ומפחיד אותה) הם!
(יוצא ונכנס דרך דלת אחרת)

לאה: (נבהלת וניגשת אל הסבתא צועקת)
סבתא יקרה! סבתא יקרה!

סבתא: (נכנסת ומלטפת אותה, ניגשות אל
הקבר)

לאה: מי שוכב פה בקבר זה?

סבתא: לא כלום לאהילה, לא כלום. אל תביטי
בקבר. בואי.

לאה: אני רוצה לדעת, מי שוכב פה בקבר?

המשולח: הדיבוק. היה משפט על הדיבוק. ואחרי
שהסנגורים זלמן רובשוב וברל כצנלסון
לימדו עליו זכות- הוא מ^ת בהחלט!
(עומד הצידה)

סבתא: בואי לאהילה, בואי אל בית הקברות,
אחרי משחקה של חנה רובינא תוכלי
להיקבר חיים לאהילה. בואי, בואי.

לאה: האפשר להזמין גם את המבקר שלנו?
איפה הוא? סבתא, איפה הוא אורי
קיסרי המבקר שלנו? איפה הוא?

סבתא: גם הוא שם. "המחר" קבר אותו. אף לא
צריך להזמין הם כותבים ביקורת מבלי
לראות את המחזה. לא צריך. הביקורת
כבר כתובה אצלו עוד מלפני ההצגה.

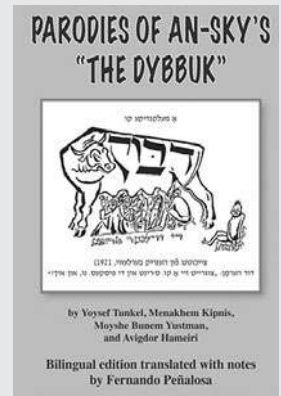
לאה: אני רוצה להזמין את חנן. גנסיין
לא הרשה לי לתת לו רנדוו במערכה
הראשונה.

סבתא: טוב. תזמיני אותו. בואי. (יוצאות.
המשולח עומד להם בדרך. הסבתא
נבהלת, יורקת לו: טפו! כל חלומותי!)

החתן והמלמד: (נכנסים)

המלמד: עמוד ישר. כך. כפתר את המכנסיים.
אל תיאי אידיוט. תעמוד ככה ותגיד את
הדרשה. את הדיקציה למדת וגם את
הפונטיקה. במקום שווא תבטא תמיד
צירה. זה אוריגינאלי. ואחר כך תאכל.
הרבה תאכל. ואל תרלב כמו בביתך. רב
סנדר הוא גביר. תאכל. הרבה.

החתן: רבי. אני מפחד-

פרודיה על הדיבוק

"מעשה נורא בארבעה
חלומות רעים"
מאת אביגדור המאירי,
תיאטרון הקומקום

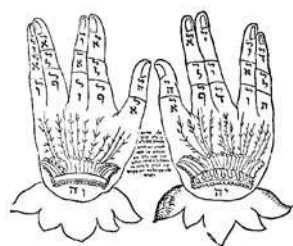
ביוני 1926 נערך למחזה "הדיבוק" משפט ציבורי מטעם המחלקה הבלטריסטית של אגודת הסופרים. המשפט התנהל בשתי ישיבות ב-6 ביוני 1926 וב-16 ביוני, על מגרש בית-העם בתל-אביב. לפי העיתונות נכחו בכל אחד מהישיבות יותר מ-3,000 איש. חברי בית המשפט כללו בין היתר את אשר ברש, יעקב פייכמן, אליעזר שטיינמן, חיים הררי, יעקב רבינוביץ', יצחק למדן, אברהם שלונסקי, זלמן רובשוב ומנחם גנסיין. המשפט סוקר בהרחבה בעיתונות ואף פורסם כדו"ח קצרני.

התובע היה מר שטיינמן מצד הספרות והאמנות העברית. הנתבעים: מחבר הדיבוק ש. אנסקי ז"ל שבא כחו הוא הסניגור חיים הררי ומנהל ההצגה מר גנסיין וחברי התא"י המשתתפים בהצגתו של המחזה הנ"ל על הבמה.

התא"י, התיאטרון הארץ ישראלי, נוסד ב-1924 בברלין ונוהל על ידי מנחם גנסיין, ממייסדי הבימה. ב-1925 השתכן בתל-אביב, ב-1926 העלה את הדיבוק - על פי הוראות הבימוי של וכטנגוב כפי שהעביר גנסיין. בשנת 1927 נסגר התא"י עקב חילוקי דעות בין המייסדים. המבנה ברוטשילד 80 בת"א שיועד לתיאטרון נחנך סמוך לסגירתו. עם עליית תיאטרון "הבימה" לארץ ב-1926 שימש המבנה גם אותו וב-1946 נחנך כ"בית הבימה".

בכתב האשמה נטען כי המחזה "הדיבוק" איננו מעשה אמנות ישר-תוכן, הבנוי מ"צירופים מלאכותיים של אמוציות שונות, ...מעשה-אונס על פי שרירות רצונו של המחבר". הגיבורים הואשמו בכך שאינם מייצגים את ההווי האנושי-יהודי כהלכה, וכי אינם בשלים מבחינה דרמטורגית אמנותית. היסוד הפולקלורי כונה "נבוב מתוכן" וגם יסוד המסתורין זכה לגנאי: "במקום מיסטיקה ספיריטיסטית - ריק ואקזוטיקה נבובה".

הגדיל התובע לעשות והאשים את חוסר המהימנות התיעודית של המחזה: "כמה מן המאורעות המסופרים והמתוארים ב"הדיבוק" הם זיופה הגמור של המציאות" (סעיף ו' של כתב ההאשמה). סעיף תמוה כשמדובר ביצירה ספרותית פרי-דמיון שלא התיימרה להוות מסמך תיעודי. ואולם, הוא תמוה פחות כשבוחנים זאת בראי הזמן ונזכרים בכך ש. אנסקי היה בעיני

משפט הדיבוק

המלמד: לא מפחד, אלא: מפחד. אל תפחד. אידיוט.

החתן: אני מפחד. הבתולה היא בתולה זרה אני מפחד מפני הבתולה.

המשולח: הבתולה אינה בתולה. זה רק משל!

החתן והמלמד: (יוצאים)

לאה וסבתא: (באות ובוכות)

סבתא: (מושיבה את לאה על הכיסא) שבי

לאה'לה, שבי. את חלשה מאוד.

(בלטיפה ובשמחה) אחרי כן, כשהדיבוק

יכנס בך - תהיה חזקה, לאה'לה, חזקה

כמו גבר! (מנשקת לה)

החתן: (נכנס עם המלמד ומפחד לגשת אל

הכלה)

המלמד: נו, אל תהא גולם! נו, גש אל הכלה!

היא לא תנשך אותך! (דוחף אותו)

החתן: (נסוג לאחור ורוצה לברוח)

המלמד: (תופש או"ה בכנף בגדו) גולם! מה

אתה מפחד? עדיין לא נכנס בה

הדיבוק! (מושך אותו) בא! הנה מטפחת,

כסה אותה!

החתן: (לוקח את המטפחת האדומה הגדולה

ורוצה לכסות או"ה, את רגליה)

לאה: (קופצת בבהלה) אי!! לך מפה בטלן!

אידיוט! מפחד מפני צעירה! לא כמו

חנן! אוי, חנן! הנך יפה רעייתי-

עיניך יונים!

המשולח: הדיבוק נכנס בכלה. הרבי יגרש אותו

ומחר שוב יציגו אותו. אין עצה!

-מסך-

פרודיה על הדיבוק
(המשר)

(באדיבות ארכיון גנזים)

האגדה, ומציגים את השאלה החשובה: מהי אמנות ישראלית? האם זו הכבושה בתנ"ך? בתמיכתם במחזה הם לא חוסכים את שבעם ממחברו, "אמן חלש היה, אבל גדולתו היא בזה שהאזין". שלונסקי מזכיר כי ביאליק לא שש לתרגם את המחזה ותרגמו לבסוף לאו דווקא מסיבות אמנותיות. וגנסיין מציין את אהבת הקהל, שבחי המבקרים, התהילה הבינלאומית שאין עליה עוררין, הוא דיבר על הערכת השחקנים שכוננו אז "משחקים" למחזה ועל השמחה שחשו לומר מלה חדשה באמנות. הוא מבקש מהשופטים לבטל את דרישת הקטיגור להסיר את "המחזה היפה הזה שנכנס לפני ולפנים, לא רק פה בא", אלא גם בגולה בלבו של העם.

בחום הדיון שנמשך שני ערבים, שבע ורבע שעות, נמסרה החלטת השופטים: "יש להצדיק את הצגת הדיבוק... יש לקוות שהחיים החדשים בא"י ותרבותנו המתנערת ימריצו את הסופר העממי ואת התיאטרון העברי ליצור את היצירה הדרמתית המקורית הנאמנה והשלמה בכל המובנים".

ומה נותר לנו בישראל של 2014 אם לא להביט אחורה בהערכה על התובעים והנתבעים, המקטרגים והמסנגרים, על אנשי הרוח והספר, חובבי התרבות, העיתונאים, הסקרנים והולכי הבטל שהתכנסו לדיון פתוח וסוער בשאלות זהות קיומיות העולות במחזה תיאטרון.

רבים חבר המשלחת האתנוגרפית, זו שתפקידה היה ללקט כל אות ואות מעולמן ההולך וגווע של הקהילות והעיירות היהודיות. אנ-סקי המתעד היה הסיבה הראשונה להתרעמות על ה"זיוף", ואילו השנייה הייתה הרצון להיראות מודרניים בעיני הגויים. מודרני פירושו – לא מיסטי, ואם מיסטי – אותנטי, לא עירוב מוזר כפי שתבעה האמנות באותה תקופה.

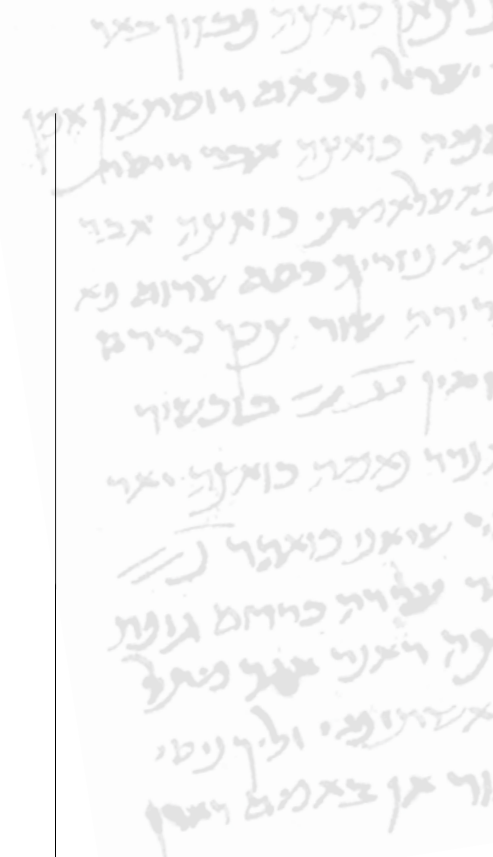
על אותו ביטוי אמנותי נכתב בסעיף ח': האינטרפרטציה הבימתית שניתנה ל"הדיבוק" ע"י הצגתו של וכטנגוב ושעברה למשחקי התא"י, התרחקה בחלקה הגדול מתחילת כוונתו של המחבר... נדמה כי זהו ניסיון להשליך את הבעייתיות על הבימאי, אך סעיף לאחר מכן מצוין למען הסר ספק – "באשמת מחבר המחזה... אין הנפשות המשחקות ב"הדיבוק" נותנות לרואה רושם של הויה אנושית טבעית, הבאה בסך ההתאבקות עם הגורל".

אחר כך מגיעות האשמות המאירות עבורנו את תפקיד התיאטרון כפי שנראה לתובע וודאי שלא היה לבדו בעמדה זו, הדיבוק לטענתו "איננו מסוגל לשמש מכשיר חינוכי הגון ומזון רוחני מבריא לעם... מקלקל את טעמו של הקהל, הזקוק להכשרה וחינוך אסתטי". מחזה זה, כאחרים מסוגו, "מסיחים את מאמצינו מחובת השעה לטפח... מחזות האוצרים בקרבם תכני-חיים חילוניים ואנושיים, בכדי לחסן את התרבות העברית המחודשת ולהלבישה בגלימת החול הבריא והרענן". אם כן, בעיה נוספת – גלימת החול, החילוניות נטולת המיסטיקה האגדתית המומצאת, היא זו שתעניק לתיאטרון בריאות ורעננות.

ולסיכום: "השומת הלב המוגזמה מצד חברי התא"י למחזה "הדיבוק" פה בקרב הישוב העברי המתהווה... מסיחה את המרץ האמוציונאלי והאמנותי מן הלבטים הנפשיים והפרובלמות החיוניות הקשורים עם המציאות הארץ-ישראלית ועם צער-הויה וכאבי שגשוג של אנושיות עברית מחודשת והיא גודרת את עלייתו הבימתית של הביטוי העברי המקורי".

המסנגרים משיבים יפה ובהרחבה על הטענות כנגד המיסטיקה והריאליזם ומביאים את פאוסט של גתה כדוגמא ליצירת מיתוס עממי המבטא יסודות בזהות הלאומית מבלי לוותר על יסודות

משפט הדיבוק (המשך)

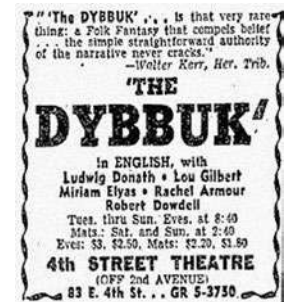
מתוך ארכיון בית ביאליק

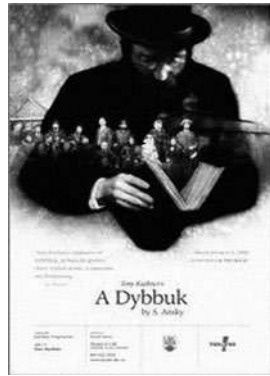
בית הקברות היהודי בפראג

- 1913 - אנ-סקי כותב ברוסית את
- 1916 Меж двух миров (Диббук) בין שני עולמות (הדיבוק).
- 1920 אנ-סקי נפטר בוורשה, מבלי שזכה להיות נוכח בהצגת הבכורה של המחזה שיקנה לו תהילת עולם. "צווישן צווי וועלטן - דער דיבוק". הבכורה העולמית של המחזה ביידיש בביצוע הלהקה הוילנאית בוורשה.
- 1921 "הדיבוק" עולה בבימוי מוריס שוורץ בתיאטרון היידי האמנותי.
- 1922 "הדיבוק" עולה בבימוי יבגני וכטנגוב, בחרגום ביאליק לעברית, בסטודיה הדרמתית "הבימה" במוסקבה.
- 1922 ההפקה הראשונה בא"י-פלשתינה הועלתה בידי חברי השומר הצעיר (קיבוץ א') שעבדו בסלילת כביש חיפה-ג'דה והיו עתידים לייסד את קיבוץ בית אלפא, בפברואר 1922 (כמה שבועות בלבד לאחר בכורת "הבימה" במוסקבה).
- 1925 "הדיבוק" עולה באנגלית בבימוי דויד ורדי ב-Neighborhood playhouse בניו-יורק.
- 1926 "הדיבוק" עולה בבימוי מנחם גנסיין בתיאטרון הארץ ישראלי.
- 1926 משפט ציבורי למחזה "הדיבוק" נערך מטעם "המחלקה הבלטריסטית של אגודת הסופרים".
- 1926 תיאטרון "הבימה" יוצא ממוסקבה למסע הופעות באירופה ובאמריקה וזוכה לתהילה.
- 1927 "מעשה נורא בארבעה חלומות רעים" פרודיה על הדיבוק מאת אביגדור המאיר עולה בתיאטרון הסאטירי "הקומקום".

גלגולי הדיבוק

- 1988 "הדיבוק" עולה בבימוי אנז'יי ויידה (פולין) לרגל חגיגות ה-70 לתיאטרון "הבימה". (חנן שניר ליווה את ההפקה שהעלה ויידה בתיאטרון "סטארי" בקראקוב, קודם שהגיע לישראל, ועיבד את הטקסט עם המחזאי יוסף בר יוסף).
- 1997 "אהבה אסורה" סרטו של יוסי זומר בהשראת "הדיבוק" יוצא לאקרנים.
- 1997 "הדיבוק", עיבוד מאת המחזאי האמריקאי-יהודי טוני קושניר עולה בניו-יורק.
- 1998 "הדיבוק" עולה בבימוי חנן שניר לרגל חגיגות ה-80 לתיאטרון "הבימה".
- 1999 "הדיבוק" עולה כאופרה ביידיש מאת המלחין האמריקאי סולומון אפשטיין, בבימוי רחל מיכאלי במרכז סוזן דלאל.
- 2000 "הדיבוק" עולה בפסטיבל עכו לתיאטרון ישראלי אחר בבימוי אריאל אשבל.
- 2008 "הדיבוק" עולה בעיבוד ובבימוי קז'ישטוף וורליקובסקי, ו"הדיבוק" מאת הסופרת חנה קראל עולה בהפקת תיאטרון וורשה לרגל חגיגות 90 לתיאטרון "הבימה".
- 2008 שלוש הפקות בהשראת "הדיבוק" עולות ביוזמת אילן רונן, מנהלו האמנותי של תיאטרון "הבימה", לרגל חגיגות ה-90 לתיאטרון, בבימוי מור פרנק, רננה רז ועופר עמרם, ושמואל שוחט.
- 2008 הדיבוק, הצגה בהשתתפות שלוש שחקניות ובובות, עולה בפסטיבל ישראל בבימוי שמואל שוחט ובשיתוף עם תיאטרון הבימה.
- 2008 "הדיבוק" מאת ליאון כץ על-פי אנ-סקי עולה בעיבוד ובבימוי של רינה ירושלמי בהפקה משותפת של **אנסמבל עתים ותיאטרון הקאמרי**.
- 2009 הספר "אל נא תגרשוני" - עיונים חדשים בהדיבוק" קובץ בעריכת דורית ירושלמי ושמעון לוי יוצא בהוצאת "אסף מחקרים/ ספרא בית הוצאה לאור של איגוד כללי של סופרים בישראל". הספר מציג מאמרים מרתקים, ניתוחים יוצאי דופן ותרגומים חדשים לחומרים הקשורים לנושא הדיבוק. הספר היווה מעיין בלתי נדלה עבורנו בכתיבת תכניה זו, ועל כך אנו מבקשים להודות לעורכים, למו"ל ולחוקרים.

- 1928 מתרחש פילוג בין יוצרי "הבימה" בעודם בניו-יורק. חלק מחברי הלהקה מגיעים לא"י-פלשתינה ומתקבלים בתשואות רמות על ידי חברי הישוב העברי. נערך טקס בהשתתפות ראש עיריית תל-אביב כיאה למאורע בעל חשיבות לאומית. על אף החיבוק החם שבו התקבלה, יוצאת הלהקה ב-1929 לסיבוב הופעות נוסף באירופה ושהה רק ב-1931 עקב התחזקות האנטישמיות וקשיים כלכליים על מנת להשתקע בארץ.
- 1937 "הדיבוק", סרט באורך מלא דובר יידיש יוצא לאקרנים, יצירה קולנועית מרטיטה ומסמך מרתק של תרבות יהודית מזרח-אירופאית.
- 1957 "הדיבוק החדש" - דז'יגאן ושומאכר, הסטיריקנים המפורסמים ביותר של עולם היידיש מעלים בתל אביב פרודיה על צעירה בשם "מדינה'לה" (בת דמותה של לאה'לה, כמובן) שנכנסת בה רוחו של עולה חדש שאינו מסתדר בארץ ישראל ומדבר מגרונה במבטא יידי-לודז'אי כבד.
- 1977 "הדיבוק: פרשת אהבה במחול" בבימוי רינה ירושלמי עולה עם רקדני להקת המחול בת-שבע.
- 1979 "הדיבוק" עולה בבימוי ג'וזף צייקין, כחלק מחגיגות 60 לתיאטרון "הבימה".
- 1985 "הדיבוק" עולה בתיאטרון החאן בעיבודו ובבימויו של יוסי יזרעאלי.

גלגולי הדיבוק
(המשך)

"הדיבוק", קבוצת שחקנים חובבים, דוד הורודוק, פוליו, 1938

רועי חן מחזה

סופר ומתרגם. משנת 2007 דרמטורג **תיאטרון גשר**. מחבר הרומן **סוסי הדין** (הקיבוץ המאוחד, 2005) וקובץ **הסיפורים תל של אביב** (הקיבוץ המאוחד, 2011). בין תרגומיו: **אני אוהב לשבור לאנשים את הפרצוף!** מאת חארמס (ספריית מעריב, 2003); **סיפורי קולימה** מאת שלאמוב (ידיעות אחרונות, 2005); **שדרות אפלות** מאת בונין (ידיעות אחרונות, 2008) **אנשים עלובים** מאת דוסטויבסקי, **טרגדיות קטנות** מאת פושקין.

בתיאטרון גשר: **אנטי, יונה ונער, דון ז'ואן, הארווי, הנסיכה איבון, סונטת קרויזר, שש דמויות מחפשות מחבר, רביזור, שונאים. סיפור אהבה, שוורץ וחיות אחרות, וריאציות לתיאטרון ולתזמורת, גן הדובדבנים, מינכהאוזן, לילות לבנים** ועוד.

בתיאטרון מלנקי: **הזקנה ועושה הנסים, הזר, שושנת יריחו, וויצק, המהגרים, אורפאוס במטרו, איוב.**

בחול"ל: **שונאים. סיפור אהבה** (סוברמניק, מוסקבה, 2011), **עיקר שכחתי** (Takoi teatr, פטרבורג, 2010). מרצה בארץ ובחול"ל במסגרות שונות על תרגום, כתיבה, ספרות, תיאטרון ועל מסעותיו בין השפות ובין התרבויות.

יבגני אריה בימוי

המייסד, הבמאי והמנהל האמנותי של **תיאטרון גשר**. נולד במוסקבה. לאחר קבלת תואר בפסיכולוגיה מאוניברסיטת מוסקבה עבר ללמוד תיאטרון אצל טובסטנוגוב הגדול בסנט-פטרבורג. בסיום הלימודים ביים הצגות רבות בתיאטראות סנט-פטרבורג, מוסקבה וריגה.

כמו כן ביים הצגות לטלוויזיה. על הישגיו האמנותיים זכה בפרסים רבים ברוסיה ומחוצה לה. בשנת 1990 עלה לישראל וייסד את **תיאטרון גשר**. חתום על יותר מ-60 הצגות ברפרטואר התיאטרון, אשר זכו להצלחה רבה בארץ ובעולם.

כמרצה אורח העביר קורסים לאמנות המשחק ובימוי בבית הספר האירופאי למשחק בפריס, בית הספר טיש לדרמה בניו יורק ובאוניברסיטת תל-אביב.

זכה בפרס התיאטרון הישראלי על בימוי ההצגות: **טרטיף** (1995), **כפר** (1996), **חלום ליל קיץ** (2002), **העבד** (2003).

קיבל תואר דוקטור לשם כבוד מהאוניברסיטה העברית בירושלים, תואר דוקטור לשם כבוד מאוניברסיטת בר-אילן, תואר עמית כבוד מביה"ס סם שפיגל לקולנוע ולטלוויזיה.

סמיון פסטוך תפאורה

יליד אוקראינה. בוגר האקדמיה לתיאטרון, מוזיקה וקולנוע ע"ש צ'רקסוב בסנט-פטרבורג במגמת עיצוב במה ותלבושות.

עבד בתיאטראות המובילים בברה"מ לשעבר. שימש כמעצב במה ראשי בתיאטרון הממלכתי האקדמי לאופרה ולבלט מאליי בסנט-פטרבורג. לימד בקונסרבטוריום הממלכתי ע"ש רימסקי-קורסקוב בסנט-פטרבורג.

מאז שנת 1992 חי ויוצר בניו-יורק. עיצב תפאורה ליותר מ-200 הפקות תיאטרון, אופרה ובלט בכל העולם - ארה"ב, רוסיה, בולגריה, קוריאה, יפן, נורבגיה ועוד.

בשנת 2007 עיצב את התפאורה להצגה **רוחות** בג'וליארד-סקול (ניו-יורק) בבימויו של יבגני אריה.

זכה בפרסי תיאטרון רבים עבור עיצוביו. בתיאטרון גשר יצר תפאורה להצגות **שונאים. סיפור אהבה ויונה ונער**.

סטפניה גראורוגאקאטה תלבושות

ילידת ליטא. בוגרת האקדמיה לאמנויות, וילנה. מעצבת תפאורה ותלבושות לתיאטרון ולקולנוע, ציירת, גרפיקאית ויוצרת בובות. לקחה חלק בלמעלה מ-40 תערוכות אמנות.

עבדה עם מיטב הבמאים ומעצבי התפאורה, בהם: ו.טומנוב, ק.סימונוב, א.מורפוב, א.חריז'נובסקי, ו.ורנבה, א.אורלוב, א.לבדנסקי ואחרים.

עיצבה תלבושות להפקות הדרמה והבלט: **אנטיגונה, מהמרים, הרוח, ציד ברווזים, הסערה, טרטיף, אדיפוס המלך, המלך ליר, ילדי השמש, הצל, דוקטור לפילוסופיה, סינדרלה, רובינזון קרוזו, אהבה מאוחרת, השחף, האידיוט, דודמונה, רומיאו ויוליה, מידיאה, חלום ליל קיץ** ועוד.

אבי בנימין מוסיקה

יליד אסטוניה.
בוגר האקדמיה למוסקבה בטאלין.
ניגן כפסנתרן בתזמורת הפילהרמונית האסטונית. שימש כמנהל המוסיקלי של התיאטרון האסטוני בטאלין, ובהמשך עבד כמלחין בתיאטרון הנוער ובתיאטרון ארמיטאז' במוסקבה. הלחין מוזיקה לסרטים והקים להקת כליזמרים.
בשנת 1991 עלה לארץ ומאז משמש כמלחין הבית של תיאטרון גשר.
הלחין מוסיקה ליותר מ-60 הצגות תיאטרון. זכה בפרס מאיר מרגלית לשנת 1997, ובפרס התיאטרון הישראלי לשנת 2001 על המוזיקה להצגה השטן במוסקבה.
הלחין מוסיקה לסרטים, ביניהם החברים של יאנה, זוכה האוסקר הישראלי לשנת 1999 ופרס הקולנוע הבינלאומי בצ'כוסלובקיה.

מיכאל וייסבורד קול

יליד רוסיה.
בוגר הקונסרבטוריון למוסיקה בסנט פטרבורג, החוג לכינור ולניצוח.
שימש כמנצח תזמורת בצבא הסובטי. עבד כמהנדס הקלטה ומעצב סאונד ברדיו ובטלוויזיה.
בשנת 1991 עלה לישראל ומאז עובד בתיאטרון גשר כמעצב קול ומנהל מחלקת הקול של התיאטרון.

איגור קפוסטין תאורה

יליד אסטוניה.
בוגר האקדמיות לעיצוב התאורה ב-Light design Oslo ו-Light design London, U.K.
מאז שנת 2000 עובד כמעצב תאורה בתיאטרון הרוסי בטאלין, ומשנת 2010 גם כמעצב תאורה של התיאטרון הלאומי של לטביה.
הוזמן לעצב תאורה כמעצב אורח בהפקות במוסקבה, סנט-פטרבורג ואלמה-אטה.
בתיאטרון גשר עיצב את התאורה להצגות אנטי ופיניטה לה קומדיה.

יחזקאל לזרוב כוריאוגרפיה

בוגר בית הספר לאמנויות הבמה תלמה ילין ולימודי תיאטרון ב-Actors Centre לונדון.
לאחר שירותו הצבאי בלהקת חל האוויר הצטרף כרקדן ללהקת בת שבע במופעים אנאפאזה, קיר, מבול וזינה.
בשנת 2001 הצטרף לתיאטרון גשר, ושיחק בהצגות: חלום ליל קיץ, העבד, אופרה בגרוש (פרס התיאטרון הישראלי כשחקן המבטיח לשנת 2003), שושה, בשני קולות, נישואי פיגרו, וריאציות לתיאטרון ולתזמורת, עניין של סגנון, חזי.

יצר את הכוריאוגרפיה להצגות: העבד, אופרה בגרוש, נישואי פיגרו, וריאציות לתיאטרון ולתזמורת, שושה, יונה ונער. זכה בפרס התיאטרון הישראלי לשנת 2005 עבור הכוריאוגרפיה להצגה וריאציות לתיאטרון ולתזמורת.

בתיאטרון הקאמרי שיחק בהצגות: היה או לא היה, ינטל, האריסטוקרטים וסטמפניו.

תפקידיו בקולנוע: וואלס עם באשיר, שלוש אימהות, החוב, ופלטלינה.
תפקידיו בטלוויזיה: פלורנטינו, מרחק נגיעה, חמישה גברים וחחונה, יחפים ועוד.
כתב וביים: איגלו, סטמפניו, Radio Heaven, חזי.

קטיה שוונסקי דרמטורגיה

ילידת רוסיה.
בוגרת האקדמיה הממלכתית לאמנות התיאטרון במוסקבה. בעלת תואר שני ושלישי בהיסטוריה ותיאוריה של התיאטרון.
עבדה כעיתונאית, עורכת ומבקרת תיאטרון במגוון עיתונים ומגזינים במוסקבה. ערכה ספרים בתחום חקר התיאטרון במסגרת עבודתה כעורכת בהוצאת ספרים. בשנת 1990 עלתה לארץ והייתה בין מקימי תיאטרון גשר.
משמשת כדרמטורגית בתיאטרון גשר ועוזרת למנהל האמנותי יבגני אריה.

מומחה לדיבור ולמשחק על מסך ובמה בעברית ובאנגלית: מבטאים, דיאלקטים, סגנון תקופתי, עיצוב דמויות, שינוי קול, דיקציה, תורת הנאום הפומבי, תיקון לקויי דיבור והמעבר מתרבות לתרבות.

לימד באוניברסיטאות ובבתי ספר למשחק בישראל, אנגליה וארה"ב; הדריך שחקנים בעשרות סרטי קולנוע וטלוויזיה בארץ ובחו"ל בעברית, אנגלית, צרפתית וגרמנית. עבד עם שחקנים וזמרים בתיאטרוני הבימה, הקאמרי, בית לסין, בימת הקיבוץ, צוותא וקורסים לשחקנים עולים של משרד הקליטה. היה אחראי על השמעה וביצוע תרגום סימולטני בפסטיבל ישראל.

כותב, עורך ומתרגם טקסטים באנגלית ובעברית: לקולנוע, תיאטרון, תכניות טלוויזיה, שירה ונאומים לפוליטיקאים ולדיפלומטים וכן הדרכת מגישי תכניות בטלוויזיה. מכין שחקנים לאודישנים באנגלית לסרטים בחו"ל.

עובד בתיאטרון גשר כיועץ, עוזר במאי לשפה ודיבור ומתרגם סימולטני לאנגלית.

יליד רוסיה.

בוגר בית הספר הגבוה לאומנויות הבמה בית צבי. במהלך לימודיו זכה במלגות הצטיינות ע"ש עדה בן נחום, יהודית ומשה זעירי, אוהד (דדי) ניסים, שושנה דואר, נירה ושמואל רודנסקי ומלגת אלי ליאון.

שיחק בהצגות: תיאטרון הסמטה - **אינגעלע**, תיאטרון תמונע - **אדיפוס, הסיפור האמיתי**, תיאטרון השעה - **מכתבים לאחי**, תיאטרון בית צבי - **אחד משלנו, הקמצן, סיפור הפרברים, רווקים ורווקות, איש חסיד היה, השודדים, האידיוט, גן דובדבנים**.

בבית צבי תרגם ועיבד את המחזות: **ילדי השמש, חברים, מראה מעל הגשר והחטא ועונשו**.

בתיאטרון גשר תרגם את המחזה **מראט המסכן שלי** מאת אלכסיי ארבוזוב ושימש גם כמנהל הצגה.

יוני לוקאס
שפה ודיבור

דניאל סטיופין
עוזר במאי / שחקן

ישראל (סשה) דמידוב חנן

שחקנים

יליד אוזבקיסטן. בוגר פקולטה למשחק ולבימוי באקדמיה לתיאטרון במוסקבה. בשנת 1990 עלה לישראל ומאז עובד בתיאטרון גשר.

שיחק בהצגות: **רוזנקרנץ וגילדנשטרן מתים**, **משפט דרייפוס**, **מולייר**, **האידיוט**, **אדם בן-כלב**, **בשפל**, **טרטיף**, **כפר**, **עיר**. **סיפורי אודסה**, **שלוש אחיות**, **הנהר**, **יס**, **מר ברינק**, **השטן במוסקבה**, **העבד**, **חלום ליל קיץ**, **בשני קולות**, **נישואי פיגרו**, **עניין של סגנון**, **גן הדובדבנים**, **מינכהאוזן**, **יאקיש ופופצ'יה**, **שונאים**. **סיפור אהבה**, **דון ז'ואן**, **פרימה דונה**, **אנטי** ורבות אחרות.

זכה בפרס לאמנויות ע"ש גוטליב בשנת 1995, בפרס ע"ש קלצ'קין בשנת 1995, בפרס התיאטרון הישראלי לשנת 1996 על תפקיד יוסי בהצגת **כפר**.

תפקידיו בקולנוע: **קלרה הקדושה**, **החברים של יאנה**, **צלקת**, **שבעה**, **צוללת**, **בריאת האהבה**, **נטולי חסד**, **ברוריה**, **איוון האיום** ועוד.

תפקידיו בטלוויזיה: **פלורנטין**, **חתולות הרעם**, **הלו פנינה**, **ספיסיבה קינג ג'ורג'**, **פרשת השבוע**, **שירות חדרים**.

למדה בסטודיו למשחק של יורם לוינשטיין ובאקדמיה למחול ע"ש רובין בירושלים. בוגרת הסטודיו למשחק של ניסן נתיב.

שחקה בתיאטרון הקאמרי בהצגות **ביקור הגברת הזקנה**, **קפריסין וקמצן**.

הצטרפה לתיאטרון גשר בשנת 1995 עם תחילת החזרות להצגה **כפר**. זכתה בפרס התיאטרון הישראלי כשחקנית המבטיחה לשנת 1996 על תפקידה בהצגה **כפר**.

בהמשך דרכה שיחקה בהצגות: **עיר-סיפורי אודסה**, **שלוש אחיות**, **נהר**, **מדמואזל ז'ולי**, **אופרה בגרוש**, **בשני קולות**, **נישואי פיגרו**, **שיחות לילה**, **שונאים**. **סיפור אהבה**, **הנסיכה איבון**, **יונה** ונער ואחרות. זכתה בפרס רוזנבלום על משחקה בהצגה **נהר**.

כמוסיקאית, הוציאה שלושה אלבומי סולו: **צוללת**, **אפרת בן צור ורובין** (על טקסטים של משוררת אמריקאית אמילי דיקנסון). השתתפה גם באלבומיהם של היוצרים אביתר בנאי, אסף אמדורסקי, ערן צור ועוד.

תפקידה בקולנוע: **אודות המוניטין**, **MADE IN ISRAEL**, **מוקי בוהרה**, **ביום השלישי**.

תפקידה בטלוויזיה: **הבורגנים**, **המכון**, **מיי פירסט סוני**, **מעורב ירושלמי**, **פרשת השבוע**, **תמרות עשן**.

אפרת בן-צור לאה

דורון תבורי סנדר

בוגר קורס משחק ב-Drama Studio בלונדון. שיחק בשלושה וחצי העשורים האחרונים למעלה משישים תפקידים ראשיים על מרבית הבמות בארץ. הופיע בפסטיבלים באדינבורו, ברלין, שיקגו ורומא, וזכה בפרסי מרגלית, ורד הכסף וכינור דוד, קלצ'קין, רוזנבלום ולנדאו.

עוסק גם בתרגום לתיאטרון. תרגומיו מהשפות צרפתית, נורווגית, גרמנית וספרדית זיכו אותו שלש פעמים בפרס עדה בן נחום, בפרס התיאטרון ובפרס ראש הממשלה לתרגום.

ניהל אמנותית את התיאטרון העירוני חיפה. ניהל את הזירה הבין תחומית בירושלים והיה חבר בוועדה האמנותית של **המעבדה**. מיוזמי פרויקט **מעבדתרבות דימונה** וממקימיו.

כזמר סולן ביצע על הבמה והקליט שירים של משוררים עבריים ולועזיים. מרבה לעסוק בקריאת שירה וספרות, ומופיע במספר רב של מופעי שירה בפסטיבל המשוררים. הופיע באוסטריה, ספרד וישראל עם מופע משירי פאול צלאן.

הדריך במשך חמש שנים קבוצת נוער במרכז תרבות באום אל-פחם. לימד משחק וביים הפקות סטודנטים במחלקות הדרמה של סמינר הקיבוצים, אוניברסיטת ת"א, אוניברסיטת חיפה, ביה"ס לתיאטרון חזותי בירושלים, בית הספר למשחק בית צבי וערוץ החינוך הלא פורמאלי בשלוחה של סמינר לוינסקי באילת.

בוגרת הסטודיו למשחק ניסן נתיב, ת"א, סדנאות למשחק של רנה מירבסקה (איטליה) בשיטת גרוטובסקי ועוד.

תפקידיה בתיאטרון: תיאטרון חיפה – **ארצה**, תיאטרון באר שבע – **ינו והטוס**, **סכסוכים**, תיאטרון מדרגות – **סרטור להמונים**, תיאטרון נווה צדק – **סוסי שוקולדה**, **תיאטרון הקאמרי** – **תפילה**, תיאטרון הסמטה – **סינים סינים**, **עצמות**, **המפסיד מנצח**, **חגיגה של ג'וקו**.

בתיאטרון גשר שיחקה בהצגות: **שונאים**. **סיפור אהבה** תפקידיה בקולנוע ובטלוויזיה: **לנה**, **אגף הפלות**, **חצוצרה בוואדי**, **היה או לא היה**, **אהבה קולומביאנית**, **ביקור חולים**, **דברים שלא סיפרתי לך**, **כמו דג בלי מים**, **מוקי בוערה**, **מחי הנוער**, **זינזנה**, **שלווה**, **חצר**, **אימאליה**, **הבורר**, **החברים של נאור**, **מחי נתנשק**, **מסכים**, **לחיות מחדש** ועוד.

פירה קנטר פרידה

מנדי כאהן הרב מנדל

יליד בלגיה.

בוגר האוניברסיטה העברית - תארים
בפילוסופיה ויידיש.

בשנת 1993 הקים את **יונג יידיש**, עמותה לשימור
והנגשת תרבות היידיש בישראל. כיום לעמותה
אוסף של כ-40,000 ספרים ומרכזי תרבות
פעילים בירושלים ובתחנה המרכזית של תל-
אביב.

משתתף כסולן בלהקות **יידיש אקספרס** ומגה-
הרצל.

חיבר את הספר **מגילת מתיאס**.

כשחקן הופיע בהצגות: **בדלתיים סגורות**, **מסירות
נפש**, **מאחורי הגדר**, **גוג ומגוג**.

תפקידיו בסרטים: **היה או לא היה**, **אש זרה**.

אורי יניב מנשה

בוגר הסטודיו למשחק של ניסן נתיב. זכה בפרס
השחקן המבטיח לשנת 2006 במסגרת פסטיבל בתי
ספר למשחק עתיד התיאטרון בצוותא.

בשנת 2006 הצטרף לתיאטרון גשר, ומאז שיחק
בהצגות: **וריאציות לתיאטרון ולתזמורת**, **הבן
הבכור**, **לה פונטיין**, **הלילה ה-12**, **טרטיף**, **הרפר
ריגן**, **עשר שניות**, **שש דמויות מחפשות מחבר**,
דון ז'ואן, **רביזור**, **הארווי**, **פרימה דונה**, **יונה
ונער**, **אנטי**, **פיניטה לה קומדיה** ועוד.

תפקידיו בקולנוע: **וביום השלישי**, **חלום
קוסטוריצה**, **שבלולים בגשם**, **וידאו קסם**, **תיק
ישו**, **יום נפלא**, **המסע של האנה**, **יונה**.

תפקידיו בטלוויזיה: **פיק אפ**, **הנפילים**, **פולישוק**,
החיים זה לא הכול, **החצויה**, **משפחה לא בוחרים**,
אניגמה.

חבר ועד המנהל של שח"ם (ארגון שחקני ישראל).

גלעד קלטר הרב עזריאל

בוגר תיאטרון חיל האוויר. השתתף בהצגה
מקלות בגלגלים בפסטיבל עכו - שזכתה בפרס
ההצגה הטובה.

היה חבר בלהקת צופי ת"א ובדומינו גרוס.
בשנת 1998 הצטרף לתיאטרון גשר, ומאז שיחק
בהצגות: **דון-ז'ואן**, **אוכלים**, **הנהר**, **ים**, **מר
ברינק**, **שטן במוסקבה**, **חלום ליל קיץ**, **שושה**,
נישואי פיגרו, **וריאציות לתיאטרון ולתזמורת**,
איש הכריות, **גן הדובדבנים**, **מינכהאוזן**, **שיחות
לילה**, **הלילה ה-12**, **שונאים**. **סיפור אהבה**, **רומן
בעבודה**, **רביזור**, **I love you** **לנצח**, **אבל...**,
יונה ונער, **כפר**, **החיים בשלוש גרסאות** ועוד.
תפקידיו בטלוויזיה: **חטף פתח**, **לשם שינוי**, **על
הכיפה**, **האי**.

נטע שפיגלמן חנה

בוגרת הסטודיו למשחק של יורם לוינשטיין.
שיחקה בתיאטרון חיפה בהצגה **חי בסרט**
ובתיאטרון הקיבוץ בהצגה **אגדת סוף העונה**.

בשנת 2006 הצטרפה לתיאטרון גשר, ומאז
שיחקה בהצגות: **וריאציות לתיאטרון ולתזמורת**,
הבן הבכור, **יאקיש ופופצ'ה**, **טרטיף**, **הרפר
ריגן**, **עשר שניות**, **רביזור**, **דון ז'ואן**, **שש דמויות
מחפשות מחבר**, **I love you** **לנצח**, **אבל...**,
הארווי, **פרימה דונה**, **החיים בשלוש גרסאות**,
כפר.

זכתה בפרס התיאטרון הישראלי כשחקנית
המבטיחה לשנת 2008 על תפקידה בהצגה **יאקיש
ופופצ'ה**. בשנת 2012 זכתה בפרס המשחק ע"ש
מוסקו אלקלעי עבור תפקיד הבמאית בסרט **קרב
עיניים**.

תפקידה בקולנוע: **היו לילות**, **קרב עיניים**.

תפקידה בטלוויזיה: **אושר**, **דאוס**, **המשרד**.

ליליאן רות בלה

ילידת רוסיה.

בוגרת האוניברסיטה בבאקו אזרבייג'ן. לאחר סיום לימודיה התחילה לעבוד בתיאטרון הדרמה הרוסית. שיחקה בהצגות: **אילוף המאלף, חלום חגיגי לפני הצהריים, הזריחות שקטות כאן, אנטוניוס וקליאופטרה.**

לאחר שעברה למוסקבה עם בעלה השחקן רולנד חיילובסקי ז"ל עבדה לצדו בתיאטרון סאטיריקון.

בשנת 1990 עלתה לישראל. שנתיים אחר כך הצטרפה לתיאטרון גשר בהצגה **אילו אפשר היה.**

באותה תקופה השתתפה עם בנה הנרי דוד בתכנית **אין בעיה** עם דודו טופז, אתו גם הצטלמה לקלטות וידאו ללימוד עברית לעולים.

בתיאטרון גשר שיחקה בהצגות: **מולייר, האידיוט, אדם בן כלב, בשפל, טרטיף, כפר, עיר-סיפורי אודסה, השטן במוסקבה, העבד, שושה, נישואי פיגרו, וריאציות לתיאטרון ולתזמורת, מומיק, שונאים. סיפור אהבה, שש דמויות מחפשות מחבר, יונה ונער, אנטי ועוד.**

תפקידיה בקולנוע: **סוכריות, בדמי ימיה, אוסטרליה שלי.**

יליד רוסיה.

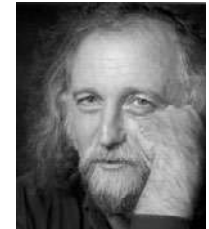
בוגר אוניברסיטת חרקוב.

שיחק בתיאטרון בובות בחרקוב. היה בין מייסדי תיאטרון בובה ושחקן "בורטינו" במגניטוגורסק. זוכה תחרות לשחקנים בתיאטרונים בובות בפולין (1975).

בשנת 1991 הצטרף לתיאטרון גשר, ושיחק בהצגות: **רוזנקרנץ וגילדנשטרן מתים, מולייר, אדם בן כלב, חלום ליל קיץ, מולייר, כפר, עיר-סיפורי אודסה, דון ז'ואן, הנהר, ים, מר ברניק, העבד, נישואי פיגרו, מומיק, יאקיש ופופצ'יה, שש דמויות מחפשות מחבר, יונה ונער.**

כתב, ביים והנחה תכנית סאטירה בערוץ 9. שיחק בסרט הקולנוע **יאנוש קורצ'ק.**

יבגני טרלצקי מנחם

נועה קולר רוח'לה

בוגרת הסטודיו למשחק של יורם לוינשטיין. בשנת 2007 הצטרפה לתיאטרון גשר.

מאז שיחקה בהצגות: **לילות לבנים, הלילה ה-12, יאקיש ופופצ'יה, לה פונטיין, רומן בעבודה, טרטיף, חמישה קילו סוכר, החיים בשלוש גרסאות.** כתבה, יצרה ומשחקת בקומדיה **אחד + אחת** עם ארז דריגט.

שיחקה בהצגות תיאטרון: **אגדת סוף העונה** בתיאטרון הקיבוץ, **חי בסרט - מונולוגים מהסרטים** בתיאטרון חיפה, **60X60** בתיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער, **נולדתי לחלום** בבימויו של רפי ניב.

תפקידיה בטלוויזיה: **בשורות טובות, סרוגים, ימי התום, רמזור, משפחה לא בוחרים, בלתי הפיך, השמיניה.**

יליד רוסיה.

בשנת 1991 עלה לארץ.

בוגר מסלול המשחק בחוג לתיאטרון של אוניברסיטת תל-אביב. זכה בפרס השחקן המצטיין על ביצוע תפקיד קספר במחזה **קספר** במסגרת הפסטיבל הבינלאומי לבתי ספר למשחק בברנו, צ'כיה, 1995.

שיחק בהצגה **קברט עגנון** בפסטיבל עכו, 1996. בשנת 1997 הצטרף לתיאטרון גשר, ומאז שיחק בהצגות: **כפר, עיר-סיפורי אודסה, דון ז'ואן, אוכלים, מזימה ואהבה, ים, השטן במוסקבה, מדמואזל ז'ולי, חלום ליל קיץ, העבד, אופרה בגרוש, שושה, כולם רוצים להוליווד, וריאציות לתיאטרון ולתזמורת, מומיק, איש הכריות, גן הדובדבנים, מינכהאוזן, יאקיש ופופצ'יה, שוורץ וחיות אחרות, הלילה ה-12, טרטיף, יונה ונער.** זכה בפרס התיאטרון הישראלי כשחקן המבטיח לשנת 1999 על תפקיד סגנרל בדון ז'ואן.

שיחק בתפקיד ראשי בסרט **חצוצרה בואדי.** על תפקידו בסרט זכה בפרס השחקן הטוב ביותר בפסטיבלים בז'נבה ופורט לודרדיל.

תפקידיו בקולנוע: **מוכרחים להיות שמח, סיפור חצי רוסי, אחותי היפה, איגור ומסע העגורים, Hotel-Lux** (גרמניה).

תפקידיו בטלוויזיה: **שאול, המקום, פולישוק, אולי הפעם, בין השורות, חסמבה דור 3, לנין באוקטובר.**

אלכסנדר סנדרוביץ ברוך

בוריס פורטנוי כנר

יליד אוקראינה.
כנר. בוגר האקדמיה למוסיקה בסנט פטרבורג
ע"ש רימסקי-קורסקוב.
שימש ככנר ראשון בתזמורת הסימפונית
הפילהרמונית בעיר פטרובודסק.
לאחר עלייתו לישראל עבד בתזמורת הקאמרית
של רמת גן ובתזמורת הבמה הישראלית.
מורה לכינור בקונסרבטוריון לוד
וקונסרבטוריון אשדוד.
החל משנת 1995 השתתף בתור כנר בהצגות
של תיאטרון גשר: **אדם בן כלב, עיר - סיפורי
אודסה, הנהר, השטן במוסקבה, נישואי פיגרו,
שוורץ וחיות אחרות, יאקיש ופופצ'יה, I Love
you לנצח, אבל... פיניטה לה קומדיה.**

הנרי דוד

יליד רוסיה.
בוגר הסטודיו למשחק של ניסן נתיב.
בנם של שחקני תיאטרון גשר ליליאן רות ורולנד
חיילובסקי ז"ל, גדל והתחנך מאחורי הקלעים
של תיאטרון גשר.
את ההכרה קיבל אחרי שכיכב בתפקיד הראשי
בסדרה **מרחק נגיעה**.
בתיאטרון גשר שיחק בהצגות: **השטן במוסקבה,
חלום ליל קיץ, נישואי פיגרו, וריאציות לתיאטרון
ולתזמורת, דון ז'ואן, יונה ונער, פרימה דונה,
אנטי, כפר.**
תפקידיו בטלוויזיה: **אין בעיה, מרחק נגיעה,
הנפילים, האי, נשות הטייסים, בין השורות,
מסכים, טרויקה, במעגל סגור, יוני והמחוננים,
אחת אפס אפס, בלו נטלי.**
תפקידיו בקולנוע: **אולימפוס אינפרנו, קירות,
הבודדים, כלבת, בוקר טוב אדון פידלמן.**

דוד זיסלסון

יליד רוסיה.
בוגר האקדמיה הממלכתית לאמנויות התיאטרון
במוסקבה.
בזמן הלימודים זכה בפרס "עלה זהב" (מוסקבה)
על השתתפות בהצגה ע"פ יצירותיו של דניאל
חארמס.
בשנת 2012 הצטרף לתיאטרון גשר, ומאז שיחק
בהצגות: **יונה ונער, אנטי, וואסה, פיניטה לה
קומדיה.**

פאולו א. מאורה

יליד ברזיל.
בוגר בית הספר הגבוה לאומנויות הבמה
בית צבי. במהלך הלימודים השתתף בהצגות:
**השודדים, סיפור הפרברים, ענן בראש, אחד
משלנו, הטחנה על הנהר, הזוג המוזר, השודדים
ועוד.**
שיחק בהצגה **איש ציפור** בפסטיבל סמולבמה.
כתב שלושה מחזות שהועלו על הבמה: **החייט,
לדעת, מומי וקימו.**
תפקידיו בטלוויזיה: **עספור.**
זכה בפרס השחקן הטוב ביותר בפסטיבל
בינלאומי 2012 לסרטי סטודנטים על הסרט
Determinado.
בשנת 2012 הצטרף לתיאטרון גשר, ומאז השתתף
בהצגות: **פרימה דונה, יונה ונער, אנטי, כפר.**

נטשה מנור

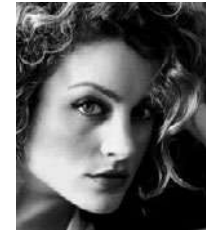
ילידת רוסיה.
בוגרת האקדמיה למשפטים בעיר אולינובסק, והפקולטה לבימוי ומשחק באקדמיה הממלכתית
לאמנויות התיאטרון במוסקבה. השתלמה במכון
הממלכתי לקולנוע במוסקבה וכן באקדמיה
הממלכתית לתיאטרון, מוסיקה וקולנוע בלנינגרד.
בין השנים 1986-1990 שיחקה בתיאטרון ע"ש
מאייקובסקי במוסקבה. בשנת 1990 בעקבות
הבמאי יבגני אריה עלתה לארץ והיתה בין
מקימי תיאטרון גשר.
הופיעה בתפקידים מרכזיים ברבות מהצגות
התיאטרון וביניהן: **רוזנקרנץ וגילדנשטרן
מחים, מולייר, בשפל, משפט דרייפוס, אדם בן
כלב, האידיוט, טרטיף, עיר - סיפורי אודסה,
שלוש אחיות, הנהר, מדמאזל ז'ולי, חלום ליל
קיץ, העבד, בשני קולות, וריאציות לתיאטרון
ולתזמורת, מינכהאוזן, גן הדובדבנים, יאקיש
ופופצ'יה, טרטיף, שש דמויות מחפשות מחבר,
רביזור, יונה ונער, וואסה (אותה גם ביימה),
כפר, אני דון קיחוטה, קדוש מעונה ועוד.**
שיחקה בקולנוע ובסדרות טלוויזיה: **גן אבנים,
ארץ חדשה, זיכרון דברים, אדם סירקוס, ספטיבה
קינג ג'ורג', בויאז (צרפת), זינזאנה, ארץ
קטנה איש גדול, בית משותף (קיבלה פרס על
משחקה בתפקיד הראשי בפסטיבל סן פרנסיסקו),
איש החשמל, שלוה, ילדי SSSR, לנה ולינה
(אוסטריה) תחת שמי מוסקבה, שירות חדרים.**

ויטלי פוקט

יליד רוסיה.
בוגר אוניברסיטת תל-אביב, חוג לאמנות
תיאטרון, במסלול בימאי - תואר שני.
במסגרת הלימודים שיחק בהצגות: **שידוכין, כמו
כולם, דודה ליזה, לפעמים, מלך ליר, נושים,
מעגל, חפות ועוד.**
ביים את ההצגות: **הדוב, בדלתיים סגורות.**
השתתף במספר הצגות פרינג', בתיאטרון ערבי
עברי, צוותא, תיאטרון קרוב.
בשנת 2011 הצטרף לתיאטרון גשר, ומאז שיחק
בהצגות: **יונה ונער, בין לילה ובין שחר, אנטי,
וואסה, כפר, פיניטה לה קומדיה.**

רות רסיוק

בוגרת הסטודיו למשחק של יורם לוינשטיין
וסדנאות משחק ע"פ שיטתה של איוונה צ'בק.
למדה ב-Actors Studio בהנחיית עודד קוטלר
ואמנון מסקין.
מתפקידה בבית הספר למשחק: **מתגלגלים, בייבי
בייבי, למה לא באת לפני המלחמה.**
בתיאטרון חיפה השתתפה בהופעת הפתיחה של
פסטיבל חיפה להצגות ילדים.
השתתפה במחזמר **שרק.**
בשנת 2011 הצטרפה לתיאטרון גשר, ומאז משחקת
בהצגות: **יונה ונער, בין לילה ובין שחר, אנטי,
כפר, פיניטה לה קומדיה, הלוך ושוב.**
תפקידיה בקולנוע: העולם מצחיק, הגדר.
**תפקידיה בטלוויזיה: האודישנים, מטר שבעים,
הצרות שלי עם נשים, השועלים, מעצר בית, גבוה
וגרינבאום, מטר 70.**

קארין סרויה

בוגרת בית-הספר לאומנויות הבמה "הדרך"
(הכוללים לימודי משחק מצולם, רוטי דייכס)
טלוויזיה: **נבטו, סופשלי, פצועים בראש, לה פמיליה,
מועדון החנונים, אם וכאשר, רון, הבורר.**
קולנוע: **לעבור את הקיר, צלול, סוף שבוע, הבן.**
תיאטרון גשר: **אנדי וורהול - פופ & ארט, במנהרה,
ספר דוד המלך, מר ורטיגו, אני דון קיחוטה,
הדיבוק, הנפש הטובה מסצ'ואן, טרורזם, פיניטה
לה קומדיה, אנטי, פרימדונה, בין לילה ובין שחר,
יונה ונער.**
תיאטרון הקאמרי: **פלופנבאך וצופנהיים - חינוך מחדש**
תיאטרון קרוב: **הזבובים, שד היער**
תיאטרון צוותא: **משומשים.**

אנג'לה שטיינגרט

ילידת קזחסטן.
בוגרת בית הספר למשחק התיאטרון בקירגיזסטן
והאקדמיה לאמנויות בסנט פטרבורג.
כנערה עבדה בתיאטרון בובות, ולאחר לימודיה
שיחקה בתיאטרון הדרמה בקירגיזסטן. בין
ההצגות בהן שיחקה: **הציפורים, בית ברנרדה
אלבה, אופרה בגרוש.**
בשנת 1993 עלתה לישראל, ומאז עוסקת בעיקר
בשירה, הלחנה וכתובת שירים. שרה ומשתתפת
בתחרויות בארץ ובעולם.
בתיאטרון גשר שיחקה בהצגות: **שוורץ וחיות
אחרות, וואסה.**

אלון פרידמן

בוגר הסטודיו למשחק של ניסן נתיב. זוכה מלגת
קרן שרת לשנת 2001.
הצטרף לתיאטרון גשר ב-2002. שיחק בהצגות:
**שאריות של אהבה, אופרה בגרוש, שושה, כולם רוצים
להוליווד, שיחות לילה, גן הדובדבנים, שוורץ וחיות
אחרות, מינכהאוזן, יאקיש ופופצ'ה, שונאים. סיפור
אהבה, טרטיף, רביזור, שש דמויות מחפשות מחבר,
הנסיכה איבון, יונה ונער, פרימה דונה, כפר, אליס,
הנפש הטובה מסצ'ואן, ספר דוד המלך ועוד. זכה
בפרס התיאטרון הישראלי**
כשחקן המבטיח לשנת 2004 על משחקו **בכולם
רוצים להוליווד.**
תפקידיו בקולנוע: **היה או לא היה, הבועה.**
תפקידיו בטלוויזיה: **אמאליה, החיים זה לא הכול,
כפיות, עבודה ערבית.** בערוץ הילדים:
הלב של עמליה, לה לה לנד, אדומות.

תיאטרון גשר

מנהל אמנותי:
יבגני אריה

מנכ"ל:
לנה קריינדלין

יו"ר התיאטרון:
אלי זהר, עו"ד

נשיא כבוד:
צבי זמיר, אלוף מי"ל

קולט אביטל
ישראל בר-טוב
עו"ד יגאל ויינשטיין
נעמי טיסונה
אורן מוסט
ישראל מקוב
עו"ד טל פאר-כהן
בוריס קרסני
אמיר שלח
אורי שנער
חנה מוניץ
אורי לוי

פרופ' דוד אלכסנדר
שמואל עומר

רו"ח יצחק רביד
משרד רו"ח רווה-רביד
רו"ח אבי פרקש
משרד רו"ח זיו האפט
ייעוץ משפטי משרד עו"ד ש. הורוביץ ושות'

הנהלה ציבורית

ועדת ביקורת

מבקר פנים

להקה

טלי אוסדצי
בוריס אחנוב
אפרת בן-צור
לוסי דובינצ'יק
הנרי דוד
דניאל דמידוב
ישראל (סשה) דמידוב
סבטלנה דמידוב
נועה הר-ציון
דוד זיסלסון
יבגני טרלצקי
אורי יניב
מיקי לאון
פאולו א. מואורה
גיטה מונטה
עידו מוסרי
דור מיכאלי
נטשה מנור
פיראס נאסר
רוני עינב
דניאל סטיופין
אלכסנדר סנדרוביץ'
קארין סרויה
ויטלי פוקס
אלדד פריבס
אלון פרידמן
אסף פריינטא
נועה קולר
גלעד קלטר
כרמל קנדל
פירה קנטר
הלל קפון
ליליאן רות
רות רסיוק
אנג'לה שטיינגרט
נטע שפיגלמן
שיר שנער
דורון תבורי

איגור ממונוב, ויקטור קבזון, אנדריי קוליש, מיכאל ריבקין
 מחלקת קול: מיכאל וייסבורד, פליקס שפושניק, מיט זמיר
 מחלקת וידאו: סטניסלב לב-אור
 מחלקת תאורה: אלכסנדר סיקירין, אליהו סטרובויסקי, אירינה פקטור, ויקטור וינוקורוב, לנה ראוטובה
 מחלקת תלבושות: אלכסנדר גטלין, אנה איצקוביץ', מרינה קרסילניקובה, ורה מושקוביץ', אווה לויט
 מחלקת אביזרים: אולגה ברזין,
 אלכסנדר קוז'בניקוב, אלה כהן
 מחלקת איפור ופאות: הלנה מרצינובסקי, מריאנה גרייב
 בית מלאכה תיאטרון גשר: מיכאל סלפנר,
 גאורגי סולומנקו, דמיטרי סוכנוב

מנהלת שיווק ופרסום: אורנה דנילוב-נועמה
 ע. מנהלת שיווק ופרסום: תרז שושן
 מכירות ושיתופי פעולה: מיכל אורבך
 מכירות ופרויקטים מיוחדים: אולגה ארייב
 מח' מכירות: סוניה שפירא, אנה דורפמן, לרה קילשטיין, דיאנה לוין
 מחלקה חינוכית: ענת גרנטמן
 תקשורת שיווקית: טלי ברוידא, גידי ספרינצין
 שירות לקוחות וטלמרקטינג: סתיו בן-שחר,
 סבטלנה בזפלוב, אטי אורמן

עריכה ואיסוף חומרים לתכנייה:
 רועי חן, קטיה ששונסקי, שני מיל-מן
 הפקת התכנייה: שני מיל-מן
 עיצוב התכנייה: סטודיו TOUCH, אירה מרון
 צילום: דניאל קמינסקי
 סקיצות תלבושות: סטפניה גראורוגקייטה
 תודות: בית ביאליק, בית התפוצות

תיאטרון גשר

אולם נגה שד' ירושלים 9, ת"א-יפו
 טלפון 03-5157000 פקס 03-6816430
 gesher@gesher-t.co.il
 www.gesher-theatre.co.il
 עקבו אחרינו ב-

מחלקת שיווק ומכירות

תכנייה

דרמטורג: רועי חן
 דרמטורגית: קטיה ששונסקי
 מעצב: מיכאל קרמנקו
 עורכת, עוזרת מנהל אמנותי: ז'ניה קרבצ'יק
 עוזר במאי לשפה ודיבור: יוני לוקאס
 מנהלת הלהקה: שרון בורשטיין-ביצ'צ'י
 מנהלות הצגה: טטיאנה סוכנובה, אירינה גרוודזינסקי
 מנהל אדמיניסטרטיבי, תפעול והפקות: רומן קבטנר
 עוזרת מפיק: אירינה אורלובה
 דוברות ויחסי ציבור: יוני וולף, עידית קינן (גלאי תקשורת)
 דוברות ויחסי ציבור במגזר הרוסי:
 אנה גינזבורג, אנה מקדונסקי (EGOeast)
 עוזרת מנכ"ל: נטלי סמוז'יץ'
 מזכירת התיאטרון: לריסה סובולבה
 אדמיניסטרטור: טטיאנה קוזלובה
 תפעול ואחזקה: ניסים צמח

מנהל כספים/חשב: ויקטור ריסקין
 מנהלת חשבונות: חנה סטריקובסקי

מנהל טכני: מקסים רוזנברג
 מנהל מחלקת קול ותאורה: סרגי נוביצקי
 מנהל ייצור: יורי סוכנוב
 צוות במה: ואדים איליין, דמיטרי בורקין, פבל דוידוביץ', אלכסנדר טורופובסקי, איגור ממונוב,
 ויקטור קבזון, אנדריי קוליש, מיכאל ריבקין
 מחלקת קול: מיכאל וייסבורד, פליקס שפושניק, מיט זמיר
 מחלקת וידאו: סטניסלב לב-אור
 מחלקת תאורה: אלכסנדר סיקירין, אליהו סטרובויסקי,
 אירינה פקטור, ויקטור וינוקורוב, לנה ראוטובה
 מחלקת תלבושות: אלכסנדר גטלין, אנה איצקוביץ',
 מרינה קרסילניקובה, ורה מושקוביץ', אווה לויט
 מחלקת אביזרים: אולגה ברזין,
 אלכסנדר קוז'בניקוב, אלה כהן
 מחלקת איפור ופאות: הלנה מרצינובסקי,
 מריאנה גרייב
 בית מלאכה תיאטרון גשר: מיכאל סלפנר,
 גאורגי סולומנקו, דמיטרי סוכנוב
 מנהל טכני: מקסים רוזנברג
 מנהל מחלקת קול ותאורה: סרגי נוביצקי
 מנהל ייצור: יורי סוכנוב
 צוות במה: ואדים איליין, דמיטרי בורקין,
 פבל דוידוביץ', אלכסנדר טורופובסקי,

מחלקה אמנותית

מנהל

כספים

מחלקה טכנית

דגם מוקטן של תפאורת "הדיבוק", תיאטרון גשר 2014, עיצוב: סמיון פסטור

עמותת ידידי גשר

יו"ר העמותה
ישראל מקוב

מנהלת העמותה
רותי היילפרן

יו"ר כבוד
משה פורת ז"ל
נירה מקוב ז"ל

הוועד המנהל:
אבן עזרא יעקב
גרנות חיה
דולב גבי
טייק עירוניה
טיסונה נעמי
עו"ד טל פאר-כהן
כרמל שוש
מקוב ישראל
נוס שולמית
צפיר רונית
קצין יהודית
שמר אסף

חברי כבוד:
לנדסברג ברנו
פלידרבאום ז'אק
צדר אריק

ועדת ביקורת:
גולדמן הוגו
פלמנשטיין דניאל

רו"ח:
רו"ח אבי פרקש,
משרד רו"ח
זיו האפט יעוץ משפטי

עמית כבוד
צבי זמיר (אלוף במיל')

עמותת ידידי גשר

אביבי מיכל ומשה
אבן עזרא יעקב
אונגר יעל ורמי
אוראל אלן ואסטר
איתן פולט
אלאלוף שרה ומשה
אלקון עדית
אלחנני איטה
אסף רות ואברהם
אקירוב אלפרד וחיה
ארקין דוריס ומורי
בונה שמואליק
בוקסר יוכבד
בורשטיין מיכאל
בלכמן אסתר
בן נפתלי דינה ואברהם
בן ש"ך אלה ואהוד
בר אור רותי ושמואל
בר נתן ענת וצביקה
בראון גבי
בראל משי ואסתי
בריר (אבידן) ברוריה
ואברהם
ברניצקי קוני ודן
תרומה בעילום שם
תרומה בעילום שם
גור אלן
גורפונג עדה ומוטי
גזית שרון וגיל
גייגר שרה ומיכה
גילרמן ג'ניס ודני
גל רחל וגדליה
גמזו יפה ואלי
גרינר ענת ואבי
גרנות חיה ודוד
דבש צביקה
דובר יעל וגדעון
דוברת חסיה ומשה
דולב גבי
דורון גדליה ויונית
דיליני אריאלה
דר אורה ויאיר
דרבקין חמדה
תרומה בעילום שם
הורביץ דליה
הלקין אריאלה והלל
המבורגר אילנה ויאיר
המבורגר חנה וגדעון

(קרן מ.א.ה)

ויינשטיין סופיה
ואלכסנדר
וינברגר רינה ודב
ולדמן מרים
וולף נורית ודוד
ונונו ז'קליין
זהר הדי ויהודה
זיו צבי וג'וזפין
זילברברג שרה
זרניצקי אורה ויוסי
חכמי יוסי
חרל"פ רפאלה
חשין רות
חרמץ גילה וצביקה
חריש אייל
חת רינה ומאיר
טבק רבקה ורוני
טוב מילי ואמרי
טולדאנו יבניאלי נירה
טוקטלי עדנה
טיסונה נעמי ושלמה
טייק עירוניה לזכר בעלה
דוד טייק
טיץ אסנת ויורם
יובל רקנאטי יהודית
ושמחה דוד
יודקובסקי לאה
ים-שחור נעמי ומנחם
יעקובי-בכרך אסתר
יקר עמנואל ואליס
דניאלס
ירון אבי ויעל שניידמן
כהן מאיר
כרמל שוש ואליעזר
להט שרה
לובצקי תקווה וצבי
לוי יצחק ורחל
לויין נויה ומיכאל הלפרין
לופטיג מינה וג'ורא
ליבנה בלה
ליצין ילנה וסימון
לנגשטער חגי
לנגליב חגית ומשה
לנדסברג יהודית ואלכס
לרמן עדנה ורפאל
מאור רפי ודודי
מטרסו עמית ואבי
מירקין דניאל ורוני
מנור נורית ויואב

מקוב ישראל
מקוב רותי וגדעון
נוס שולמית
סאמט ורדה וחיים
סגול טובה וסמי
סטימצקי רחל וערי
סלונס תמי ואורי
סלע שרה ומיכאל
סמואל נעמי ואלכס
סתר מיכאל ואורה
עופר רותי
עופר רחל ודן
עפר אהרון וגילה
עינן נירה ומנחם
פועלים בקהילה
פורת רלי ותמי
פזנר מרטי ואבי
פלדמן דובי
פלידרבאום ז'אק
פקלמן עדנה ודב
פרומן אליש וצבי
פרופר סוזי ודן
פרופר אתי וגד
פרלוק ד"ר חיים ואורנה
פרלמן אלונה ובני
פרשקר דליה ויוסף
צדר שולה ואריק
צפירר רונית ואמיר
קוק מימי ואמיר
קוק שרה ועמנואל
קז ישראל
קינן נגה
קלגסבלד יעל ודורי
קלי ללה ומנחם
קני אתי ומיקי
קצין יהודית ורוני
קרינסקי רוני ואיציק
רדומיסלנסקי קונסטנטין
רהב הילה ורן
רוטלוי נלי ויאיר
רוסק הלנה
ריזל דליה ודן
רייכר דפנה ושי
ריס איטה
רמות אריק ושרייבר רחל
רסנר אורית וחיים
שביט יעל ושבתאי
שגיא ליזיקה ועמי
שובל כנה וזלמן
שטיינמץ דניאלה

שטיינמץ פרומה
שלח אמיר ואורלי
שמגר מיכל ומאיר
שמיר אלה ויאיר
שמר אתי ואסף
שני הדסה ומאיר
שפיגלמן יהודית ומיקי
שפיטלני אודליה ואפי
שפיר דב
שפיר דפי ויגאל
שקד שושנה וישעיהו
תאומים אירית ומושיק
תומרס זיוה ואהרון

עמותת ידידים צעירה

אילן ערן וכרמל
אפל שירה ועמוס
ברק ריבלין מור
דור גליה ואודי
הרטמן אסתי ואלקס
וילקר אורית ורן
כהן מירב
לבקוביץ חנה ורון
לוי ויס דפי וג'יגי
לסר עינת
סגול-אלימלך שירה ושחר
עזורי מירי וסמי
פאר הכהן טל ועינב
צדיק שירה
צרפתי חגית
רודיק נעמי וולף ליאור
ריבקיד-בן צור איריס
וערן
שימור-גולן יעל
שטיינברג רן
שטרנביין סיוון ורוני
שפיר איה וטלי
תומר אסתי ורון

ידידי גשר

תרומה בעילום שם
תרומה בעילום שם
גוב זהבה ובן עמי
ידין אילן ורזיה

תודות

אונגר יעל ורמי
בוקסר יוכבד
בורשטיין מיכאל
בשקינה סופיה
דן אנה ולסלי - קנדה
עו"ד וינשטיין יגאל
עו"ד זהר אלי ונילי
זמיר צבי (אלוף במיל')
חולדאי רון ויעל
יגלום רעיה
כהן אבי
לנגשטער חגי
מינקוף מרי פרנס
ופרנסיס - ג'נבה
מקוב ישראל
מרגלית ינקי
מרדור אבי
סגול טובה וסמי
סלבי קרלו ז"ל - איטליה
סרוסי יאיר
רו"ח פורר יצחק
פורטר שרלי
פורת משה ז"ל
עו"ד פורת רלי
פישר אבי
פרוסט פיליפ - ארה"ב
צ'בוטר סלבה
קאהן מוריס
ח"כ קירשנבאום פאינה
עו"ד קלגסבלד דורי
קרז'נר עופר
קרטני בוריס
רוזן גיא
רוטלוי ליגד
רפפורט עירית
משפחת רקנאטי
שטנצלר אפי
שלח חזי ז"ל
שמחה שטרן - "קרן
הקדש"
שפיגלר מאיר
Bob Freedman ארה"ב
JNF לונדון
תודה מיוחדת לעו"ד
יגאל וינשטיין על הקמת
מועדון ה-100

תודה מיוחדת

למשרד עו"ד ש. הורוביץ
ושות', על ייעוץ וסיוע
משפטי לאורך הדרך
למשרד רו"ח זיו האפט
למשרד רו"ח רווה-רבנד
למשרד עו"ד גולדפרב
זליגמן
תודה מיוחדת לרופאים
המלווים אותנו במסירות:
ד"ר שלמה שגב - מנהל
מכון סקר רפואי, "שיבא"
ד"ר מרק רסנובסקי -
מומחה לרפואת ספורט
ד"ר אינה רייקינה - גרון
וקול
אורה בלסון
פרופ' יהודה סקורניק -
כירורגיה כללית
חברות וקרנות
משרד התרבות והספורט
עיריית תל-אביב-יפו
מפעל הפיס
ישראכרט
סלקום
אי.די.בי
בנק הפועלים
בנק לאומי
בנק דיסקונט
חברת מוסדות חינוך
ותרבות בת"א
טבע תעשיות פרמצבטיות
הקרן ע"ש נירה מקוב ז"ל
Access Industries
Alexander Grass
Foundation
קרן ברכה
קרן קיסריה
קרן היסוד
קרן הכנס
קרן עזבונות
קרן ריץ'
קרן רבינוביץ'
קרן קיימת לישראל
קרן ת"א לפיתוח

"הדיבוק", "קאצט חיאטר", מחנה העקורים ברגן-בלזן, גרמניה, 1948

THE DYBBUK
By Roe Chen
Inspired by S. An-sky

Directed by: Yevgeny Arye
Set Design: Simon Pastukh
Costume Design: Stephanie Graurogkayte
Lighting Design: Igor Kapustin
Music: Avi Benjamin
Sound Design: Michael Vaisburd
Choreography: Yehezkel Lazarov
Dramaturgy: Katya Sassonsky
Assistant Director for voice and speech: Yonny Lucas
Assistant Director: Daniel Styopin
Production manager: Victor Sokolov
Yiddish language and culture adviser Mendy Kahn

Cast

Hanan - Israel (Sasha) Demidov
Lea - Efrat Ben-Tzur
Sender, her father - Doron Tavori
Frida, her grandmother - Fira Kanter
Rabbi Mendel - Mendy Kahn
Menashe, Lea's fiancé - Ori Yaniv
Rabbi Azriel from Miropol - Gil'ad Kletter
The ghost of Hana, Lea's mother - Neta Shpigelman
The ghost of aunt Bella - Lilian Ruth
The ghost of watchmaker Baruch - Alexander Senderovich
The ghost of Rochelle, Baruch's wife -
Noa Koler/Natsha Manor
The ghost of Menachem, a distant relative -
Yevgeny Terletzky
Fiddler - Boris Portnoy

Duration of the
performance -
2 hours and
10 minutes
including intermission

First Performance -
January 13, 2014

"If we are not together
- the world will cease
to exist" (Hanan to Lea)

Congregation, beggars, wedding guests - Olga Berezin, Henry David, Vitaly Fux, Paulo E. Moura, Mickey Leon, Ruth Rasiuk, Angela Shteingart, Daniel Styopin, David Ziselson

Hanan, a poor yeshiva student, deeply involved in the practice of Kabbalah, learns that his beloved Lea, the daughter of a wealthy man from the shtetl, will be given in marriage to someone else. His sudden death changes the course of events. The story takes an unexpected new turn. His restless soul becomes caught between two worlds and can find no peace. He is neither dead nor alive. Lea is haunted by his image... Everything is thrown off course. Wedding disrupted. Hanan's soul enters Lea's body. Is Lea possessed by a dybbuk, sickness... love?

פעם שניה הזדמנות שניה

איו אלו רגשותי
אני אומרת לה שאין אלו רגשותי
אלו הם רגשותיו של מישהו אחר
איו אלו רגשות של אגלול נשמותי
איו הם רגשות של מישהו אחר

הציור מקדים אז את הדבור

הציור מקדים את הפרוש

מישהו עובר עכשו בתוך חיי
שם עקבות על עקבותי

משאיר סימנים בתוך חיי
מישהו ריח טעם פחוושה הרגשה
איו אלו חיי

אני מפירה אותם הרי אלו חיי
מישהו עובר בתוך חיי כבמבוא מפלש
אני אותו חש זה איננו המרגש שלי

מישהו עובר בי כבלבירינט במבור
ההרגשה הזאת אינה רק שלי.

היא ההפכה מחשבת את חיי
ההפכה פלשהי מוסרת לו עליו
היא מתחברת לכל אחד חופשית
היא אינה אישית זאת ההפכה, כללית
אנחנו מתחלפים בכל פרט לה, ההפכה

כלומר כאילו מתחלפים דוקא זה רק
אבל ההפכה במקום אינה נודדת
מישהו מחליף מקום איבר חפשי
איבר חפשי

איבר בלתי אישי, זקה
אני לא אפה אני לא זה משמע זה
יכול להיות לה את זה גם לי

אולי בזה אנחנו דומים זהים
שונים בשאר לגמרי אחרים ביחד
אנחנו משתמשים בזה אחד אצל השני
אני משתמשת בהפכה שלה ואפה בשלי
אולי אפה בשלי

אפה רק בשלי
עובר בתוך חיי כבמבור מתחפי
על יד למטה מהפכתי

לא שם לי לא מרגיש
עובר מתחת להפכתי כמתחת לגשר
אינך חש לא זה לא בי זהו קשר
יכלתי להשתמש בשלה אם אפה בשלי
בעצם אינך משתמש בשלי אינך יודע איב
אינך יודע שאני יודעת וגם אני
שאפה יכול להיות את חיי

ואני יכולה להחיות את חיי בלעדית
ואפה יכול להיות את חיי אחרים
ואחד יכול להיות את חיי לא
וכל חיי מחברים אל הפכת אחר
וכל החיים יכולים להתחבר במקום אחר

אתה יכול להיות כאן ולהיות במקום אחר
אחד יכול לא להיות כאן ולחיות כאן
אחד יכול להיות במח של אחר
אחד יכול להיות בכמה מקומות בתלקים
אחד יכול להיות מאחדים
אחד יש לו שני רגשות באותו זמן
מישהו כלו רגשות עכורים
מישהו כלו צלולים

מישהו שני רגשות אחד אדמים אחד
ירקנים

מישהו רגשות לבנים מנמרים בחומים
נוזלים

מישהו יש לו רגשות משלשלים
תזקים

מישהו עובר מתחת לחיי לא חש
אני מביטה עליו מממדי ענק
רואה אותו מממדי מיקרוסקופ

בעיני טלסקופ אני מביטה בו חיש
הוא לא ירגיש הוא עובר איש
אני סוגרת דלת הפכה וחיים בשוער

מפה אפה יותר לא עובר דרך חיי
ההפקר מקטר ממטר ממרר אני צטוקה
הכל כמו שהיה צריך להיות גו עדין
ההפכה עוד לא נפקחה לטוב ורע
איו משג על הבציות ועל פתיחתן

שום דבר לא מוכן אבל לא חשוב
הרגשת מוכן
ההרגשה שהכל היכן החרבן
כה צריך להיות ויש סמוכין
המוכן מאלי
מישהו עבר בחיי כבחמר
זחל למרגלותי בדבר מה ממש
בממדים הקטנים ביותר עבר למרגלותי
בעיני משהו אני ענק ויותר גדלי אינו
נתפס

הוא ננס ויתננס שום דבר לא מוכן לו
שום דבר לא מוכן לו יותר כנס
שום דבר אינו נכנס לא יכנס

רק הוא נכנס לחיי
מאז שהוא נכנס לחיי אחרים לא מוכן לו
אל תפנס לחיי אחרים מסקנה

אל תחיה חיי אחרים מסקנה
חיה חיי מסקנה
אל תחיה את לא חיי מסקנה

לא יפה להיות חיים של מישהו אחר
מאז שלא מוכן לו הוא נכנס לחיי אחרים
פעם אחת לדעת יותר
פעם אחת לא לומר

יונה וולר, תת הכרה נפתחת כמו מניפה,
תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1992

